

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Ölkədə bu inşaat materialı qadağan edilir - şok səbəb

yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 25 dekabr 2025-ci il Cümə axşamı № 235 (8845) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezident ad gününü Qarabağda keçirdi

İlham Əliyev bir sıra müəssisələrin açılışını etdi, liderlərdən təbriklər gəldi

yazısı səh.3-də

Rusiya "Tramp yolu"na gəlir - "Mən də varam" mesajı

yazısı səh.5-də

Limanlardan dənizkənarı malikanələrə uzanan qaçaqmal sindikası - təfərrüat

yazısı səh.4-də

Türkiyəyə qarşı o yasaq götürülsə... - Bakı üçün fürsət

yazısı səh.6-də

Ukrayna seçkilərə getsə nə olacaq? - şərh

yazısı səh.7-də

İki icra başçısının məhkəmə işi: biri videodan qəzəblənib, o biri isə...

yazısı səh.12-də

Təyyarədə azərbaycanlının 74 min dollarını oğurlayan 20 ay həbs aldı

yazısı səh.13-də

İranlı məşqçi Azərbaycana gəlsin, gəlməsin? - iki rəy

yazısı səh.12-də

Gənclər niyə sürətlə keçəlləşir - səbəblər bu yazıda

yazısı səh.11-də

Hərərət, halsızlıq, nəfəs darlığı... - uşaqlarla bağlı xəbərdarlıq

yazısı səh.11-də

Azərbaycandan insan orqanları aldı, Polşada saxlanıldı

yazısı səh.2-də

TƏYYARƏMİZİN VURULMASININ BİR İLİ - GƏLDİYİMİZ NÖQTƏ

Rusiya prezidenti verdiyi vədlərin heç birini yerinə yetirməyib; Bakının səbri tükənir...

yazısı səh.8-də

Piterdə sirli Zəngəzur söhbəti - Moskvanın hədəfi

İki liderin dəhliz müzakirəsi açıq suallar qoyur, Trampın adamı isə təməlqoyma mərasiminə gəlir

yazısı səh.9-də

Məleykə Abbaszadə ilə ekspertlərin qovğası qızıxdı

yazısı səh.14-də

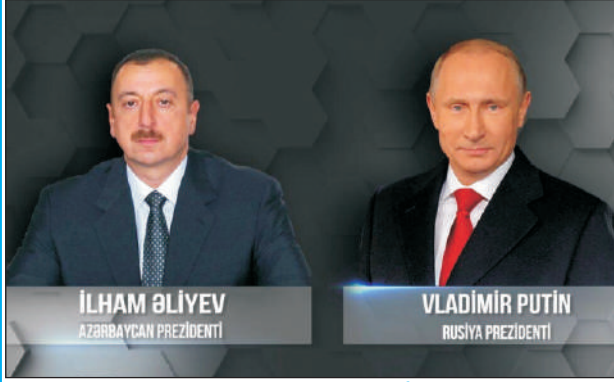
Paşinyan katolikosa həlledici zərbəyə hazırlaşır

yazısı səh.9-də

Sabir Rüstəmxanlıdan SOS! "Güneydə ana dilimiz getdikcə daha çox sıxışdırılır"

yazısı səh.13-də

Vladimir Putin İlham Əliyevə zəng etdi

Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib. Musavat.com xəbər verir ki, bununla bağlı Prezidentin Mətbuat Xidməti məlumat yayıb.

Qeyd edilib ki, Rusiya Prezidenti dövlət başçısını ad günü münasibətilə təbrik edib, ona prezidentlik fəaliyyətində uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayıb. Prezident İlham Əliyev göstərilən diqqətə və təbrikə görə minnətdarlığını bildirib.

Telefon söhbəti zamanı Azərbaycan və Rusiya prezidentlərinin keçirdikləri son görüşdə müzakirə olunmuş məsələlərə toxunulub, ikitərəfli əməkdaşlığın perspektivləri, həmçinin regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Yol polisi sürücülərə müraciət etdi

DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi sürücülərə ötmə və manevr etmə qaydalarının pozulması halları ilə bağlı müraciət edib.

Musavat.com xəbər verir ki, müraciətdə deyilir ki, ağır yol-nəqliyyat hadisələrinin əhəmiyyətli hissəsi məhz ötmə və manevr etmə qaydalarının pozulması nəticəsində baş verir. Qarşı zolağa düşülməmiş çıxış, yolun görünüş məsafəsinin düzgün qiymətləndirilməməsi, sürət və özünə həddindən artıq güvən bir anın içində geri dönüşü olmayan faciəyə çevrilə bilər. Bu riskli qərar yalnız sürücünü deyil, yoldakı günahsız insanları da təhlükə altına qoyur.

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin sürücülərə çağırışında aşağıdakılar vurğulanıb:

- Ötməni yalnız icazə verilən və təhlükəsiz hallarda edin;
- Tələskənliyə deyil, məsuliyyətə üstünlük verin;
- Unutmayın: bir neçə saniyə qazanc üçün həyatları riskə atmağa dəyməz.

“Qaydalara əməl edin, həyatınızı və başqalarının həyatını qoruyun”, - müraciətdə qeyd edilib.

Azərbaycandan insan orqanları aldı, Polşada saxlanıldı

Polşada insan orqanlarının qanunsuz satışında ittiham olunan ukraynalı qadın saxlanılıb.

Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə “Reuters” yerli prokurorluğa istinadən məlumat yayıb.

Xəbəre görə, adı açıqlanmayan qadın ölkədən qaçmağa çalışarkən ələ keçib. İstintaq orqanının açıqlamasına görə, o, 2020-ci ilin noyabr ayından bəri Interpol tərəfindən axtarıbda olub.

Saxlanılan şəxs 2017-ci ildən 2019-cu ilə qədər insan toxumalarını və orqanlarını qanunsuz olaraq toplayıb “qara bazar”da satan beynəlxalq müştəşkil cinayətkar qruplaşmada iştirak etməkdə təqsirli bilinir. O, həmçinin maddi qazanc əldə etmək məqsədilə Qazaxıstan, Ermənistan, Azərbaycan, Ukrayna, Qırğızıstan, Tacikistan, Özbəkistan və Tailanddan olan 56 adamın böyrəklərini qanunsuz yolla almaqda ittiham edilir.

Maraqlıdır ki, sözügedən şəxsin orqan qaçaqmalçılığına görə daha əvvəl Qazaxıstanda 12 il müddətinə azadlıqdan məhrum edildiyi də üzə çıxıb. Lakin onun hazırda həbsxanada olmamasının səbəbi açıqlanmayıb.

Prokurorluq saxlanılan şəxsin Qazaxıstana ekstradisiyası üçün bir həftəlik müvəqqəti həbs-qətimkan tədbiri seçilməsi barədə məhkəməyə vəsatət verib.

Həftəsonu dərs olmayacaq? - açıqlama

Bəzi təhsil müəssisələrində dekabrın 27-28-də dərs günü olacağı ilə bağlı məlumatlar yayılıb. Hətta təhsil ocaqlarında bir neçə müəllim belə Yeni il və Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü bayramları ilə əlaqədar 29 və 30-u tarixlərinin qeyri-ış günü olacağını iddia edib.

Qafqazinfo xəbər verir ki, bəzi valideynlər onlara məktəblərdə və universitetlərdə iş günlərinin yerlərinin dəyişdirilməsi ilə bağlı əvvəlcədən xəbərdarlıq edildiyini bildiriblər.

Sayt məsələ ilə əlaqədar Elm və Təhsil Nazirliyinə sorğu ünvanlayıb. Nazirliyin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, yayılan məlumatlar həqiqətə uyğun deyil: “Nazirlər Kabineti

tərəfindən iş və istirahət günlərinin yerinin dəyişdirilməsi ilə bağlı qərar olmadığı üçün dərs və istirahət günlərinin yerinin dəyişdirilməsi nəzərdə tutulmur. Aidiyyəti məsələlərə bağlı yalnız rəsmi mənbələrə istinad edilməsi xahiş olunur”.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda 31 dekabr-4 yanvar qeyri-ış günləridir. Yanvarın 5-i gələn ilin ilk iş günüdür.

Bu gün qar yağacaq

Azərbaycanda dekabrın 25-də havanın arabir yağıntılı olacağı, dağlıq və dağətəyi rayonlarda qar yağacağı gözlənilir.

Milli Hidrometeorologiya Xidməti məlumat yayıb.

Belə ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu olacağı, arabir tutulacağı, səhər bəzi yerlərdə çiskinli, axşam isə arabir yağıntılı olacağı gözlənilir. Şimal-qərb küləyi gündüz arabir güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 3-6° isti, gündüz 6-9° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 765 mm civə sütununu 770 mm civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 70-80% olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz olacağı gözlənilir. Lakin səhər şərq rayonlarından başlayaraq bəzi yerlərdə arabir yağıntılı olacağı, dağlıq və dağətəyi rayonlarda qar yağacağı gözlənilir.

Ayrı-ayrı yerlərdə intensivləşəcəyi ehtimalı var. Bəzi yerlərdə arabir duman olacaq. Qərb küləyi bəzi yerlərdə arabir güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 0-5° isti, gündüz 7-11° isti, dağlarda gecə 2-7° şaxta, gündüz 0-5° isti olacaq.

Köç karvanı Horovlu kəndinə çatdı

İşğaldan azad olunan Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndinə növbəti köç prosesi gerçəkləşib, səhər saatlarında yola salınan ailələr doğma yurdlarına qovuşublar.

Modern.az xəbər verir ki, Horovlu kəndi dekabrın 24-də 19 ailə olmaqla, 70 nəfərə qucaq açılıb.

Ailələr yenidən qurulan kəndə sevinc göz yaşları ilə qədəm qoyub və doğma yurdlarında yaradılan gözəlliyi seyr ediblər.

Qeyd edək ki, kəndin ümumi sahəsi 248 hektardır. Birinci mərhələdə 94 hektar ərazidə 334 fərdi ev inşa edilib. Evlər 2, 3, 4, 5 otaqlıdır və müasir kommunikasiya şəbəkəsi ilə - su, işıq, qaz, Günəş panelləri, yüksək sürətli internetlə təmin olunub. Kənddaxili yollara asfalt döşənib. 624 şagird yerlik məktəb binası, 220 yerlik körpələr evi-uşaq bağçası, ikimərtəbəli inzibati bina, bazar kompleksi, çoxfunksiyalı işə obyektləri, tibb məntəqəsi və idman-sağlamlıq mərkəzi tikilib. Kənddə tarixən istifadə olunmuş, işğal dövründə dağıdılmış “Əsgər”, “Şıgır”, “Orta”, “Gülqasım” və “Xəlifə” kəhrizləri bərpa edilib. Horovlu kəndində 4,4 hektar ərazidə park kompleksi də inşa olunub. Eyni zamanda Bayraq meydanından bazar kompleksinə qədər gəzinti yolları salınıb. 3,1 hektar yaşıl ərazisində zeytun, çinar və Eldar şamı ağacları əkilib.

Doğma yurdlarına qayıdan keçmiş məcburi köçkünlər onlara göstərilən dövlət qayğısından böyük məmnunluq duyaraq, yaradılan müasir yaşayış şəraitinə görə ölkə rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını ifadə ediblər. Sakinlər bu tarixi Qələbəni bizzə bəxş edən, torpaqlarımızı işğaldan canı bahasına qurtaran qəhrəman şəhidlərimizin əziz xatirəsinə ehtiramla anıb, onlara Allahdan rəhmət diləyiblər. Döyüşlərdə şücaət göstərən qazilərimizə uzun ömür, cansağlığı arzulayan sakinlər azad edilmiş ərazilərdəki dirçəlişin məhz bu fədakarlıq sayəsində mümkün olduğunu bildiriblər. Onlar vurğulayıblar ki, bu gün doğma yurdlarında başlanan yeni həyat həm də şəhid və qazilərimizin bizzə əmanət etdiyi Zəfərin bəhəridir.

Prezident ad gününü Qarabağda keçirdi

Dövlət başçısı bir sıra müəssisələrin açılışında iştirak etdi, liderlərdən doğum günü təbrikləri gəldi

Prezident İlham Əliyev dekabrın 23-dən Qarabağdadır. Dövlət başçısı həmin gün Kərkicahan qəsəbəsində yerli sakin Yadigar Əsədovanın evində olub və onun ailə üzvləri ilə söhbət edib. Həmçinin Kərkicahan qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbin binasının əsaslı təmirdən sonra açılışında iştirak edib.

Prezident dekabrın 24-də, öz doğum günündə azad olunan ərazilərdə bir sıra müəssisələrin açılışında da iştirak edib.

Qeyd edək ki, dövlət başçısı qismində Prezident İlham Əliyevin Qarabağda qeyd etdiyi sayca dördüncü doğum günüdür.

Əvvəlcə dövlət başçısı və birinci xanım Mehriban Əliyeva ilə dekabrın 24-də Xankəndi şəhərində Zəfər parkının açılışında iştirak edib. Səfər çərçivəsində həmçinin Ağdam Sənaye Parkında "Saloğlu Qarabağ" MMC-nin istehsal müəssisəsinin açılışında Prezident və birinci xanım Mehriban Əliyeva dekabrın 24-də Ağdam şəhərində 2-ci yaşayış kompleksinin açılışında da iştirak edib və buraya köçən sakinlərlə görüşüblər.

Prezident İlham Əliyev Ağdam Sənaye Parkında "Construction" MMC-nin metal elektrik dirəklərinin istehsalı müəssisəsinin açılışında da iştirak edib. Sənaye Parkının 1 hektarlıq ərazisində yerləşən müəssisədə istehsal Çin texnologiyası əsasında qurulub. Zavodun metal elektrik dirəkləri üzrə illik istehsal gücü 7 min 200 ton təşkil edir. Məhsullar həm daxili bazanın tələbatını ödəyəcək, həm də ixrac ediləcək. İnvestisiya həcmi 2,96 milyon manat olan müəssisədə 32 daimi iş yeri yaradılıb. Qurulmasına İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu tərəfindən 1,2 milyon manat zəmanətli kredit ayrılıb. Bununla yanaşı, müəssisə sənaye parkının rezidentlərinə verilən bütün vergi və gömrük güzəştlərindən yararlanıb. Həm-

çinin texnika, texnoloji avadanlıq və qurğuların idxalı zamanı təxminən 443 min manat dəyərində ƏDV və gömrük rüsumlarına güzəşt əldə olunub.

Onu da qeyd edək ki, Qarabağda olduğu tarixdə Prezidentə liderlərdən doğum günü təbrikləri gəlib. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin, Özbəkistan dövlət başçısı Şövkət Mirziyoyev, Gürcüstanın baş naziri İrakli Kobaxidze, Serbiya Pre-

zidenti Aleksandr Vuçiq və bir çox ölkələrin rəhbərləri təbrik ediblər.

Deputat Hikmət Babaoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Azərbaycan Prezidenti özünün yaratdığı ənənəyə sadıq qalaraq bu ilki doğum günündə də Qarabağa səfər etdi: "Ölkə başçısı bu ənənəni Azərbaycan torpaqları işğal edilməmişdən əvvəl başlatmışdı. O zaman ölkə başçısı öz ad gününü çadır şəhərciklərində, qaçqınlar üçün salınan

qəsəbələrdə qaçqın və məcburi köçkünlərlə birgə qeyd edirdisə, son 5 ildə işğaldan azad edilən ərazilərdə qeyd edir. Bu, daha çox xalqımızın yenidən milad etməsi, torpaqlarımıza yeni həyatın verilməsi kimi yadda qalır. Əgər dünənə qədər 24 dekabr Azərbaycan Prezidentinin doğum günü idisə, bugünkü hadisənin təmsalında həm də Kərkicahan qəsəbəsinin, 30 il yurd həsrəti çəkmiş yüzlərlə vətəndaşımızın Ana Vətəndə yeni doğum günü hadisəsidir. Bu kontekstdən yanaşdıqda görürük ki, Azərbaycan Prezidenti üçün əlamətdar olan gün bütün xalqımız üçün əlamətdar günə çevrilir. Bu gün sadəcə doğum günü olmaqdan çıxır, Azərbaycan xalqının, Qarabağa qayıdanların, salınan şəhərlərimizin, qəsəbələrimizin, bərpa olunan tarixi mədəni irsimizin yenidən doğulması gününə çevrilir".

Onun sözlərinə görə, tarixdə bu cür hadisənin analoqu yoxdur: "O ki qaldı Kərkicahana köçə, kərkicahan kərkik sözünün qısaldılmış formasıdır. Tarixi mədəni arealımızda kərkik sözü ilə ifadə olunan çox sayda etno toponim mövcuddur: Kərkük tayfalarının bu gün də yaşadığı Kərkük şəhərindən başlamış, Kərkükca-

han, Kərkükbaş (Basarkeçərdə yerləşir), Naxçıvanda Kərkikəndi, Türkiyədə Kərkivan və başqaları tarixi yaddaşımızla assosiasiya olunur. Belə olan halda əlbəttə ki, bu açılışın həm də rəmzi mənası var. Azərbaycan Prezidentinin Qarabağa səfəri zamanı istehsal müəssisələri açıldı. Bir sözlə, Böyük Qayıdış həm də ölkəmizin yeni sənayeləşmə dövrünün simvoluna çevrilir".

■ Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Bahar Muradova: "Dini təbliğat erkən nikahların qarşısını ala bilər"

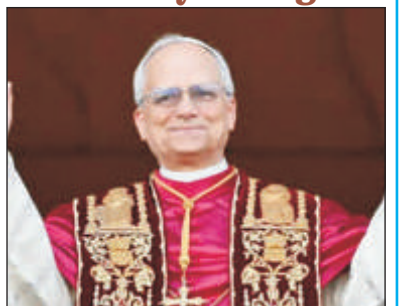
Ailə və Uşaq Problemləri Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova Bakıda keçirilən Azərbaycan Din Xadimlərinin İkinci Forumunda bildirib ki, dini təbliğat erkən nikahların, məişət zorakılığının qarşısının alınmasında müsbət rol oynaya bilər.

Musavat.com-un xəbərinə görə, Bahar Muradova çıxışında deyib ki, ailənin inkişafı, insan hüquqlarının müdafiəsi, uşaqlara milli-mənəvi dəyərlərin aşılanması və s. məsələlər dünyada hazırda risk altındadır. Bu sahədə bütün cəmiyyətlərin, o cümlədən din xadimlərinin üzərinə məsuliyyət düşür: "Cəmiyyətdə qadına qarşı dəyər və hörməti qorumaq vacibdir. Din xadimləri bu sahədə təbliğat aparmalıdır. Azərbaycanda dini sahədə bu təbliğat aparmaq üçün geniş imkanlar var. Təmsil etdiyim Dövlət Komitəsi ilə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi arasında çox sıx əməkdaşlıq, əlaqəli fəaliyyət mövcuddur".

Komitə sədri qeyd edib ki, Azərbaycanda ailə və qadın dəyərləri sahəsində müəyyən stereotiplər var. Bu və digər stereotiplərin, o cümlədən erkən nikahların, qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması məsələlərində dini təbliğat müsbət nəticə verə bilər: "Odur ki, cəmiyyətin qadınlara yüklədiyi iş təkcə hüquqi baxımdan yox, mənəvi-ictimai cəhətdən də məqbul olmalıdır. Bu baxımdan, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin birgə əməkdaşlığı faydalı nəticələr verə bilər. Bugünkü forumun da qeyd etdiyim məsələlərə töhfəsinin olacağını düşünürəm".

Roma Papası Azərbaycana gəlir

Roma Papası XIV Leonun Azərbaycana səfəri məsələsi gündəlikdədir. Bu barədə "Report"a Azərbaycanda katolik kilsəsinin apostol prefekti, yepiskop Vladimir Fekete məlumat verib.

Din xadimi səfərin gələn il reallaşacağı ehtimalının az olduğunu bildirib.

"Səfərin gələn il baş tutacağına şübhə edirəm. Roma Papası çoxsaylı dəvətlər alıb, belə olan zaman il ərzində cəmi 5-6 xarici səfər həyata keçirir. Əgər bu (səfər - red.) ikinci və ya üçüncü ildə baş versə, bu artıq böyük nailiyyət olacaq", - V.Fekete qeyd edib.

Din xadimi Bakıda tikilməsi planlaşdırılan Müqəddəs II İoann Pavel katolik kilsəsinin açılışında Roma Papasının iştirakı ehtimalı ilə bağlı sualın cavabında "bu böyük hədiyyə olacaq" deyib.

"Əgər Papa kilsənin açılışına gələrsə, bu, böyük hədiyyə olacaq. Amma bu artıq onun qrafikinin imkanlarından asılıdır", - V.Fekete bildirib.

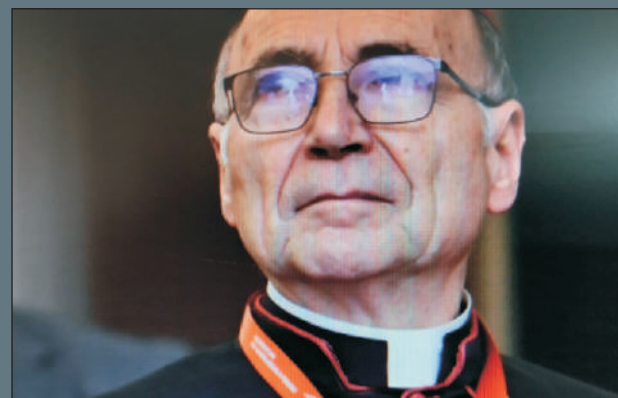
Yepiskop Bakıdakı forumda nələr dedi?

Katolik kilsəsinin apostol prefekti, yepiskop Vladimir Fekete Azərbaycan Din Xadimlərinin İkinci Forumu çərçivəsində "Rəqəmsal informasiya mühitində dini təhsil və maarifçilik strategiyaları" mövzusunda keçirilən paneldə deyib ki, süni intellektin inkişafı dövrümüzün ən mühüm çağırışlarından biridir.

Musavat.com xəbər verir ki, yepiskop Katolik kilsəsinin elmi-texniki tərəqqini diqqətlə izləyərək onu xristian antropologiyası, insan şəxsiyyətinin ləyaqəti və bəşəriyyətin gələcəyi qarşısında məsuliyyət kontekstində dərk etməyə çalışdığını qeyd edib:

"İntellekt" sözü özündə iki latın sözündən-inter (arasında) və legere (dərk etmək, oxumaq)-ibarət olub, dərk etmə qabiliyyətini ifadə edir; la-

kin bu, seçim edərək dərk etməyi, hər şeydən əvvəl isə əxlaqi seçimi nəzərdə tutur. Süni intellekt insan aqlının məhsulu kimi, şübhəsiz ki, xeyirxahlığa xidmət edə bilər, lakin mənəvi təbiətə malik olmadığı üçün əxlaqi məsuliyyət daşıyıcısı da deyildir. İnsanla süni intellekt arasında ki münasibətlərdə sonuncunun təqdim etdiyi geniş imkanlar insanın qəbul etdiyi qərarlar və etdiyi seçimlər qarşısında öz mənəvi məsu-

liyyətini dərk etməsini ciddi şəkildə sarsıda bilər. Kilsə öyrədir ki, texnologiyalar özlüyündə nə xeyir, nə də şərdir - hər şey onların kimin əlində və hansı məqsədlə istifadə olunmasından asılıdır.

alət və resurs çevrilir. O, tədrisin fərdiləşdirilməsinə kömək edə, biliklərə çıxışı genişləndirə, əlilliyi olan şəxsləri dəstəkləyə bilər. Lakin Papa Fransiskın vurğuladığı kimi, burada "texnokratik illüziya" təhlükəsi mövcuddur: bu halda səmərəlilik müdrikliyi, informasiya isə həqiqi biliyi əvəz edir. Katolik kilsəsi süni intellekti təhlükə deyil, mənəvi istiqamət tələb edən bir alət kimi görür".

Vladimir Fekete Azərbaycan Din Xadimlərinin İkinci Forumun cəmiyyətdə dinlərarası, millətlərarası sülhün və razılaşmanın möhkəmləndirilməsinə, eləcə də dialoq mədəniyyətinin inkişafına xidmət etdiyini vurğulayıb.

Biz səngəri düzmü seçmişik? - Azərbaycanlı nəyin uğrunda həlak olur...

Rusiya-Ukrayna müharibəsi həm də soydaşlarımızın həyatı bahasına davam eləməkdədir. Həlak olan azərbaycanlıların sayı təəssüf ki, artmaqdadır. Hər iki tərəfdən.

Ən son məlumata görə, daha bir azərbaycanlı müharibədə öldürülüb. Bu, Goranboy sakini Dilsuz Kərimovdur. Onun rus ordusunun tərkibində döyüşdüyü, Putinin onu "Orden Mujestva" ("İgidliyə görə" ordeni) ilə təltif elədiyi bildirilir.

Soydaşımızın Rusiya vətəndaşı olub-olmadığı haqda heç nə deyilmir. Amma əsas bu deyil əlbəttə ki. Əsas sual odur ki, hansı maraqlar azərbaycanlıyı insan üçün ən qiymətli nemət olan həyatını risk altına atmağa vadar edir? Nəyin qarşılığında? Buna dəyərmə? Deyirmi?..

Sirr deyil ki, Rusiya 4 ilə yaxındır qonşu dövlətə qarşı işğalçı müharibə aparır, Ukrayna isə öz ərazisini, öz xalqını müdafiə edir. Bu mənada təcavüzə qarşı səfərbər olub mübarizə aparan tərəfə kömək eləmək, haqsızlığa məruz qalanın səfəndə yer alıb vuruşmaq hardasa başa düşüləndir.

Hər halda, işğalın nə olduğunu Azərbaycan, Azərbaycan xalqı yaxşı bilir. Heç təsadüfi deyil ki, Zelenski-nin təltif elədiyi azərbaycanlı hərbiçilər qat-qat çoxdur, nəinki o biri tərəfdə.

Bəs Rusiya uğrunda vuruşmağa, ölməyə gerek varmı? O Rusiya ki, Azərbaycan daxil, postsovet ölkələrinə hələ də yuxarıdan-aşağı, "ikinci sort" dövlətlər, "arxa bağça" kimi baxır. Şimaldan vaxtaşırı hədə-hədyanlar, "SSRİ qanunsuz yola dağılıb" bəyanatları eşidilir. Putinin özü isə "Rusiyanın sərhədləri yoxdur", "Bizim ən etibarlı müttəfiqimiz ordumuzdur" deyir...

Hər şey qırağa, bu həmin Rusiyadır ki, AZAL-a məxsus təyyarəmizin Qroznı üzərində vurulmasına görə indiyədək məsuliyyəti öz üzərinə götürməyib. Sabah faciənin bir ili tamamlanacaq, gəl ki, Vladimir Putin oktyabrda İlham Əliyevə verdiyi məlum vədləri yerinə yetirənə oxşamır. Bu azmış kimi, Rusiyada azərbaycanlıların, milli ruhlu diaspor üzvlərimizin təqibi səngimək bilmir. Kremlə yaxın KİV Azərbaycanı qaralayan, şər-böhtan xarakterli materiallar yaymaqdan yorulmur.

Azərbaycanı da hədəf almış belə rəsmi neo-imperialist siyasətin, arxaik düşüncə tərzinin qurbanına niyə çevrilək ki? Axı bu həm də bir tarixdir. Tarix isə dərs çıxarmaq üçündür, gələcək nəsillər üçündür. Bizdən sonrakı nəsillər bu faktları görüb də, oxuyub da nə düşünəcək, görəsən? Lənət şeytana, biz TƏRƏFİ düzmü seçmişik?

Bir dəfə yazmışdıq, təkrarlamaqda fayda var: ola bilməz ki, Allahı çağırıb qaçan da, Allahı çağırıb qovan da eyni dərəcədə haqlı olsun. İkisindən biri haqlı olar. Hansı? Orası də hamiyə bəlli...

Sözü nəyə gətiririk? Ukrayna naminə də, Rus imperiyası və Putin naminə də həlak olan azərbaycanlılarımızın yaxınlarının başı sağ olsun, fəqət fani dünyada elə mənəvi dəyərlər var ki, onlar pul-para, maddiyyətə ölçülməz. Gərək ki, İmam Hüseynin (ə) sözüdür, buyurub ki, "zülmə dözən olmasa, zülm də olmaz".

Elə zalım da olmaz. Zülmə, zalıma dəstək vermək isə zülmə dözməkdən daha betər, daha böyük günah...

■ **Zahid SƏFƏROĞLU**

Azərbaycan iqtisadiyyatına milyonlarla manat zərər vuran, dövlət strukturlarının daxilindən idarə olunduğu iddia edilən irimiqyaslı qaçaqmalçılıq şəbəkəsi üzə çıxıb. Baş Prokurorluğun açıqlamalarına görə, aksiz markası ilə markalanmalı olan bütün məmulatları qanunsuz dövriyyəyə buraxılıb. Tək bir cinayət işi üzrə bu məhsulların dəyəri 6,4 milyon manatı ötür, digər epizodlarla birləşdirildikdə isə zərər daha da böyüyür.

İstintaq göstərir ki, bu sxem sıradan cinayətkarların işi deyil. Dövlət Gömrük Komitəsi, Bakı Hövsan Beynəlxalq Ticarət Dəniz Limanı və Dövlət Sərhəd Xidmətinin ayrı-ayrı vəzifəli şəxslərinin iştirakı ilə həyata keçirilib. Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və İran İslam Respublikasından gətirilən aksizsiz bütün məmulatları gəmi yolu ilə Hövsan dəniz limanına gətirilib. Bu epizodda limanın faktiki rəhbəri Ruslan Eyyubov, baş direktor Rəşad Daşdəmirov, xidmət rəisi Zaur Haşimov, briqadir Fərx Həqverdiyev, gömrük postunun rəisi Fərid Usubov və digər gömrük inspektorlarının adı keçir. Onlar Cinayət Məcəlləsinin 206.4 (qaçaqmalçılıq), 213-1.2 (aksizsiz malların dövriyyəsi) və 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə təqsirləndirilib.

Paralel istintaqda məlum olub ki, Qaradağ rayonunun Ələt qəsəbəsində, Xəzər sahilində qeydiyyatsız inşa edilmiş yanılma körpüsü vasitəsilə də qaçaqmal aparılıb. Bu epizod üzrə aksizsiz bütün məmulatlarının dəyəri 1 milyon manatdan çoxdur. "RR Caspi", "Səmayə Co", "Səmayə Logistic" MMC-lərin rəhbərləri, gəmi heyəti və Sahil Mühafizəsinin əməkdaşları istintaqa cəlb olunub.

İctimaiyyətin diqqətini çəkən başqa bir məqam isə həbs olunan Ruslan Eyyubovun Şüvəlan qəsəbəsində, Xəzər dənizinin sahilində yerləşən nəhəng mülikiyyətidir. Ümumilikdə 15 hektar ərazi, 5 hektarı "bağ evi" kimi rəsmiləşdirilib, qalan 10 hektarın təyinatı isə hələ aydın deyil. İstintaq dairələrində müzakirə olunur: bu əraziyə dəniz yolu ilə qaçaq gəmilərin yan alması texniki baxımdan mümkün olubmu?

Ruslan Eyyubov eyni zamanda "NB" şirkətlər qrupunun rəhbəridir və Prezidentin Təhlükəsizlik Xidmətinin sabiq rəisi, general-polkovnik Bəylər Eyyubovun qardaşı oğludur. Bu qohumluq faktoru cəmiyyətdə sual yaradır: illərlə davam edən bu sxem hansı himayə altında işləyib?

Məlumatlara görə, qaçaqmallar İranın Bəndər-Abbas limanından Hövsan və Qaradağ limanlarına gətirilib, oradan isə bağ evlərinə daşınaraq topdan və perakəndə satışa çıxarılıb.

ABŞ vitse-prezidenti Ermənistanı səfər edəcək?

Ermənistanın siyasi və ictimai dairələrində ABŞ-nin vitse-prezidenti Cey Di Vensin ölkəyə mümkün səfəri ilə bağlı müzakirələr intensivləşib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə erməni mediası məlumat yayıb.

Qeyri-rəsmi məlumatlara görə, səfər 2026-cı ilin fevralında baş tuta bilər. Səfərin reallaşacağı halda, bu addım ABŞ-Ermənistan əməkdaşlığının, xüsusilə daha əvvəl əldə olunmuş razılaşmaların icrası kontekstində, fəallaşmasına dair mühüm siqnal kimi qiymətləndirilir.

Müzakirə olunan əsas

Limarlardan dənizkənarı malikanələrə uzanan qaçaqmal sindikası - təfərrüfat

Ruslan Eyyubov

nizinin sahilində yerləşən nəhəng mülikiyyətidir. Ümumilikdə 15 hektar ərazi, 5 hektarı "bağ evi" kimi rəsmiləşdirilib, qalan 10 hektarın təyinatı isə hələ aydın deyil. İstintaq dairələrində müzakirə olunur: bu əraziyə dəniz yolu ilə qaçaq gəmilərin yan alması texniki baxımdan mümkün olubmu?

Ruslan Eyyubov eyni zamanda "NB" şirkətlər qrupunun rəhbəridir və Prezidentin Təhlükəsizlik Xidmətinin sabiq rəisi, general-polkovnik Bəylər Eyyubovun qardaşı oğludur. Bu qohumluq faktoru cəmiyyətdə sual yaradır: illərlə davam edən bu sxem hansı himayə altında işləyib?

Məlumatlara görə, qaçaqmallar İranın Bəndər-Abbas limanından Hövsan və Qaradağ limanlarına gətirilib, oradan isə bağ evlərinə daşınaraq topdan və perakəndə satışa çıxarılıb.

Siqaretlərin əsasən Bakı və digər iri şəhərlərin küçələrində səyyar şəkildə, kənd mağazalarında "piştaxta altından" satıldığı qeyd olunur. Ruslan Eyyubovun kimya sənayesi, mərmər, qranit, bahalı daşlar və bocaların istehsalı ilə məşğul olması, eləcə də Gəncədə iri zavod açması onun iqtisadi təsir dairəsinin genişliyini göstərir. "Liman işi" gömrük-liman sindikatının ifşasıdır. İstintaq dərinləşdikcə daha yüksək vəzifəli

şəxslərin və daha geniş şəbəkənin üzə çıxması ehtimalı artır. Baş Prokurorluq istintaq-əməliyyat tədbirlərinin davam etdiyi və yeni məlumatların açıqlanacağını bəyan edib.

Bu dosye bir daha göstərir ki, limarlardan dənizkənarı malikanələrə qədər uzanan qanunsuz zənginləşmə mexanizmi yalnız təsadüfi hallardan ibarət deyil.

■ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Televiziya fiaskosu: Putinin çıxışına birbaşa baxanlar kəskin azaldı

2025-ci ildə Vladimir Putinlə "İlin yekunları" verilişinə maraq nəzərəcərpacaq dərəcədə azalıb. Televiziya ölçmələri göstərir ki, bir vaxtlar əsas siyasi hadisə sayılan "birbaşa xətt" artıq əvvəlki auditoriyamı cəlb etmir və populyar əyləncə proqramları ilə müqayisədə geridə qalıb.

Musavat.com xəbər verir ki, vahid televiziyaölçmə sistemi "Mediascope"un məlumatlarına əsasən, veriliş həftənin ən çox izlənilən proqramları sırasına düşə bilməyib və aparıcı federal kanalların heç birində ilk beşliyə daxil olmayıb.

Ən yaxşı nəticə göstərildiyi kanalda belə "İlin yekunları" yalnız orta sıralarda qərarlaşıb.

İzləyici marağının azalması bütün əsas yayımçılarda müşahidə olunub. "Rossiya 1", Birinci kanal və NTV-də reytinglər və baxış payları ötən ilə müqayisədə geriləyib. Hətta məcburi efir formatı belə tamaşaçı axınının qarşısını ala bilməyib. Ümumilikdə üç federal kanal üzrə baxış payının azalması, televiziya auditoriyasının bu formata getdikcə daha az maraq göstərdiyini ortaya qoyur.

Eyni həftə ərzində Andrey Malaxovun əyləncə proqramları, eləcə də məşhur seriallar və uşaq müsabiqələri Putinin çıxışını reytinglərdə üstələyib. Bu da siyasi məzmunlu uzun efirlərin tamaşaçı üçün artıq əvvəlki cazibəsini itirdiyini göstərir.

Diqqətçəkən məqam odur ki, "birbaşa xətt" yalnız neytral və ya tənqidi auditoriya tərəfindən deyil, Kremlə yaxın mövqedə olan dairələr tərəfindən də sərt qiymətləndirilib. Bir sıra bloggerlər və televiziya simaları jurnalistlərin sual vermə tərzini qeyri-peşəkar adlandırıb, müzakirələrin real və kəskin problemlərdən yayınıldığını bildiriblər. Tənqidçilərin fikrincə, veriliş formal xarakter daşıyıb və ictimai narahatlıq doğuran mövzulara toxunulmayıb.

Beləliklə, 2025-ci ilin nəticələri göstərir ki, Putinin illik "birbaşa xətti" artıq Rusiyada əsas ictimai-siyasi hadisə statusunu itirmək üzrədir. Tamaşaçı marağının azalması isə bu formatın gələcəyi ilə bağlı suallar yaradır.

■ **"Yeni Musavat"**

■ **"Yeni Musavat"**

Rusiya-Azərbaycan-Ermənistan marşrutu üzrə digər yüklərin daşınması məsələsi aktiv şəkildə müzakirə olunur. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk açıqlama verib.

Overçuk bildirib ki, Rusiya buğdasını daşıyan ilk qatarın Azərbaycan və Gürcüstan ərazisindən tranzitlə Ermənistanla göndərilməsi son dərcə mühüm hadisədir. Onun sözlərinə görə, bu, Ermənistan və Azərbaycanın müstəqillik əldə etməsindən sonra son 30 ildən artıq müddətdə bu marşrut üzrə ilk belə daşımadır.

"Bu gün bu, artıq reallığa çevrilib. Əvvəlcə Rusiya buğdası göndərildi, ardınca Qazaxıstan buğdası daşındı. Hazırda isə bu xətt üzrə digər yüklərin də göndərilməsi müzakirə olunur", - deyərək Rusiya baş nazirinin müavini qeyd edib. O xatırladı ki, bir müddət əvvəl Azərbaycanın Ermənistanla neft məhsulları tədarükü ilə bağlı məlumatlar da yayılmışdı. Overçukun sözlərinə görə, bu faktlar regionda real və dərin dəyişikliklərin baş verdiyini göstərir. Rusiya rəsmisi iddia edib ki, bu proseslərdə 2020-ci il 9-10 noyabr tarixli Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında imzalanmış üçtərəfli bəyanat həlledici rol oynayıb. Həmin razılaşma ilə müharibə dayandırılıb və ölkələr arasında əməkdaşlıq üçün əsas yaradılıb. Overçukun sözlərinə görə, hazırda Ermənistan və Azərbaycan birbaşa ikitərəfli formada çalışırlar, o cümlədən sərhəd məsələləri üzrə təmaslar davam edir. "Mən bilirəm ki, həmkarlarımız artıq bir-birinə səfərlər də edirlər. Azərbaycanla Ermənistan arasında ticarət başlayır, neft məhsullarının tədarükü həyata keçirilir", - deyərək əlavə edib.

Qeyd edək ki, baş nazir Nikol Paşinyan Sankt-Peterburqda Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə görüşündə Ermənistan və Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlərin inkişafı haqqında danışmışdı. "Bu, artıq baş verib, çünki qatarlar artıq Rusiyadan Ermənistanla Azərbaycan ərazisindən gəlir, bu, mənim fikrimcə, həqiqətən tarixi hadisədir. Qeyd etdiyiniz kimi, yeni imkanlar açılır", - Paşinyan deyib. "Artıq ölkəmizin ərazisində bəzi digər dəmir yolu sahələrinin bərpası gündəliyi formalaşmışdır. Söhbət xüsusilə İcəvan, Yeraxs (Arazdəyən-red.) və Axurik istiqamətlərindən gedir. Bunlar Ermənistanı Azərbaycanla, onun əsas ərazisi, Naxçıvan və Türkiyə ilə kəfiyyət qədər fəal siyasi proses fonunda birləşdirən dəmir yolu xətləridir. Eyni zamanda demək olmur ki, hazırda bu dəmir yollarının açılması ilə bağlı artıq siyasi qərarlar qəbul edilib, lakin mənim fikrimcə, vəziyyət hazırlıq işlərinə

başlanılması üçün lazım olan mərhələyə çatıb", - N.Paşinyan qeyd edib. Bundan əvvəl N.Paşinyan rusiyalı tərəfdaşlarından bir sıra dəmir yolu xətlərinin təcili bərpasını xahiş etdiyini bildirmişdi. Məlumatla görə, söhbət Yeraxs (Arazdəyən) Naxçıvanla sərhədə qədər olan dəmir yolu xətti və Axurikdən Türkiyə ilə

layıb. Azərbaycan və Ermənistan arasındakı ikitərəfli siyasi, diplomatik, ticarət əlaqələri hər hansı üçüncü tərəfin, o cümlədən Rusiyanın moderatorluğu ilə həyata keçirilmir, bu, ikitərəfli formatın nəticəsidir, Prezident İlham Əliyevin təqdim etdiyi yol xəritəsinə uyğun şəkildə. Rusiyanın məram-məqsədi nədir?

istifadə edə bilər: "Heç bir ölkə, o cümlədən Azərbaycan bu məsələnin əleyhinə deyil. Əksinə, Azərbaycanın mövqeyi belədir ki, nəqliyyat yolları böyük və kiçik ölkələr arasında qarşılıqlı maraqlara deyil, ortaq iqtisadi maraqlara xidmət etməlidir. Rusiya gələcəkdə Ermənistanla və Türkiyəyə nəzərdə tutduğu yük-

Rusiya "Tramp yolu"na gəlir - "mən də varam" mesajı

Bakının sülh təşəbbüsləri bəhrəsini verdikcə, Moskva sakit dayana bilmir

sərhədə qədər olan dəmir yolu xəttindən gedir. Həmçinin Paşinyan Qazaxıstanla İcəvan dəmir yolu sahəsi ilə bağlı məsələni də gündəmə getirməyi planlaşdırır. Qeyd edib ki, Rusiya tərəfdaşlarının bu müdaxiləsi mümkün qədər tez həyata keçirəcəyinə ümid etdiyini vurğulayıb. (APA)

Bu arada məlum olub ki, ABŞ Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı hərəkətə keçib. 2026-cı ilin fevral ayında ABŞ-nin çox yüksək vəzifəli bir məmurunun Ermənistanla səfəri gözlənilir. Modern.az Ermənistan KİV-nə istinadən xəbər verir ki, bunu beynəlxalq məsələlər üzrə ekspert Suren Sarkisyan yazıb. O xatırladı ki, Ermənistanla indiyə qədər ən yüksək vəzifəli Amerika məmuru Nümayəndələr Palatasının spikeri və dövlət katibi olub. Jurnalist Jirayr Voskanyan isə qeyd edib ki, onda olan məlumata görə, ABŞ-ın vitse-prezidenti Ceyms Di Vens 2026-cı ilin fevral ayında Ermənistanla səfər edəcək. Voskanyan yazıb ki, Meğridə TRIPP layihəsinin (Zəngəzur dəhlizi) təməlqoyma mərasimi gözlənilir. Mümkündür ki, ABŞ-nin vitse-prezidenti Ceyms Di Vens TRIPP layihəsinin təməlqoyma mərasimində iştirak etsin.

Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı proseslərdə dinamika yaranan kimi, Rusiya da "burada mən də varam" deməyə baş-

layıb. ABŞ və Rusiya arasında rəqabət var, yoxsa ortaq anlaşma? Bu arada Trampın adamları yenə də Rusiya ilə danışıqlar aparır. Mövzu Ukrayna olsa da, istisna deyil ki, Zəngəzur dəhlizi də diqqətdən kənarda qalmayıb, çünki hər iki ölkə üçün vacib əhəmiyyətlidir. Hətta Tramp demişdi ki, Putin 8 avqust razılaşmasından sonra onu tərifləyib.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Kreml son aylarda "Tramp yolu" layihəsinə maraq göstərməyə başlayıb: "Rusiyanın dəhlizin tikintisində iştirakı mümkün deyil. Bunu nə Vaşinqton, nə də Ermənistan hökuməti istəyir. Baş nazir Nikol Paşinyan Rusiyanın yalnız Ermənistanın daxili dəmir yollarının tikintisində və bərpasında iştirakını mümkün sayır. Məsələn, Paşinyan Rusiyaya təklif edib ki, Qazaxıstanla İcəvan dəmir yolunun Ermənistan ərazisindən keçən hissəsini bərpa etsin. Moskvanın bu təklifə cavabı hələ yoxdur. Çünki Moskvanın əsas diqqəti "Tramp yolu"ndadır".

E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, Rusiya "Tramp yolu"nun tikintisində iştirak edə bilməyə də, gələcəkdə bu dəhlizin imkanlarından

ləri "Tramp yolu" vasitəsilə ünvana çatdırma bilər". ABŞ vitse-prezidenti Ceyms Vensin "Tramp yolu"nun təməlqoyma mərasimində iştirakına gəldikdə, politoloq hesab edir ki, bu, mümkündür: "Çünki bu yolun təsis edilməsi ABŞ Prezidenti Donald Trampın təşəbbüsü ilə əlaqədardır. Bu, Trampın 2025-ci ildə xarici siyasətdə əldə etdiyi əsas uğurlardan biridir. ABŞ "Tramp yolu" vasitəsilə Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiyada mövqelərini gücləndirmiş olacaq. Rusiya və İran bu amillə hesablaşmaq məcburiyyətində qalacaqlar".

Prezident İlham Əliyev Qazaxıstanda səfərdə olarkən bildirmişdi ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması 2028-ci ilin sonunadək baş verə bilər. Dövlətimizin başçısı demişdi: "Hazırda planlaşdırığımız və həyata keçirdiyimiz bütün işlərlə yanaşı, Zəngəzur dəhlizi layihəsi də böyük potensiala malikdir. Azərbaycan ərazisində bütün avtomobil və dəmir yolu əlaqələri gələn ilin ortalarına qədər tamamlanacaq. Ümid edirik ki, digər ölkələrin ərazisində də hər şey belə sürətlə reallaşdırılacaq və belə olan halda, Zəngəzur dəhlizinin açılması 2028-ci ilin sonuna qədər baş verə bilər".

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

"Deyirlər ki, Zəngəzur yolunu Trampa vermək istəmirsinizsə..."

Azərbaycanın sabiq xarici işlər naziri, politoloq Tofiq Zulfüqarov Teleqraf-ın suallarını cavablandırır.

Onunla müsahibəni təqdim edirik:

- Tofiq müəllim, Avropa İttifaqı ilə Ermənistan arasında əldə edilən razılaşmaya dair yanaşmalarda əsas ziddiyyətlər nədən ibarətdir?

- Bu razılaşmanın mahiyyəti ilə bağlı ziddiyyətlər çoxdur. Sözsüz ki, bu erməni lobbisinin diktəsi ilə ortaya çıxan bir haldır. Burada Al-nin ermənipərəst mövqeyi fonunda danışıqların ikitərəfli formada aparılması və rəsmi İrəvanın yanaşmaları məntiqdən uzaqdır. Yaxşı, fərz edək ki, Al bürokratları CEPA (Comprehensive and Enhanced Partnership Agreement, Al-Ermənistan arasında bağlanmış saziş), EEAS (European External Action Service- Al-nin xarici siyasət və diplomatiya qurumu) və s. sənədlərin hazırlanması zamanı ermənipərəst mövqeyə nümayiş etdirir və "Dağlıq Qarabağdan olan ermənilərin hüquqlarının müdafiəsi"nə həsr olunmuş bir sıra bəndlərə yer ayırır, TRIPP layihəsinə isə unudurlar. Bəs danışıqlarda onların tərəfdaşları olan Ermənistan XİN nümayəndələri də Azərbaycanla danışıqlar üzrə öhdəliklərin nəzərə alınmasını nəzərdə tutan hər hansı təlimat olmadan mı hərəkət edirlər? Yoxsa onların bir neçə mövqeyi var? Yoxsa bizi (Azərbaycan tərəfi nəzərdə tutulur - red.) aldatmaq istəyirlər? Əgər belədirsə, bu "manipulyatorlar" özlərinin, onlara elə gələn, "ikili" oyunun mümkün nəticələrini dərk edirlərmi? Buna görə də Zəngəzur "doğma limanına", yəni əsl sahibinə qayıtmalıdır!

- Sülh müstəvisində rəsmi Bakının fəallığı daha çox önə çıxır. Bunun fonunda İrəvan nə etməlidir?

- Problem də məhz bundadır. Azərbaycan sülh addımları atır. Amma bu addımları fərqli formada təqdim etmək cəhdləri mövcuddur. Rəsmi Bakının bu jestindən sonra Ermənistanın baş naziri dərhal Rusiya Prezidenti Vladimir Putinə müraciət etdi ki, "biz Gürcüstan ərazisindən daşımalarla çətinlik çəkirik" və s. O, köhnə yolun bərpası ilə bağlı Putindən xahiş edib.

- Bu halda Zəngəzurdan keçəcək dəhlizin açılması sanki bir növ arxa plana keçirilir...

- Məqsəd də budur. Çünki ilk növbədə Zəngəzur dəhlizi açılmalıdır ki, daha sonra digər yollar da istifadə olunsun. Faktiki olaraq, erməni tərəfi Azərbaycanın sülh müstəvisindəki addımlarını başqa cür təqdim etməyə çalışır. Bununla da Azərbaycanın şərtlərini qəbul etmədiklərini bəyan etmək niyyətlərini ortaya qoyurlar. Bununla hətta onu deməyə çalışırlar ki, Zəngəzur dəhlizi onlar üçün ikinci dərəcəli mövzudur.

- Rəsmi İrəvan bu davranışı ilə nə deməyə çalışır?

- Onlar bununla Rusiyaya bir mesaj göndərirlər. Kremlə demək istəyirlər ki, "Zəngəzur yolunu Trampa (ABŞ Prezidenti Donald Tramp) vermək istəmirsinizsə, heç olmasa bu yolu açın". Söhbət də məhz bundan gedir. Faktiki olaraq, Azərbaycanın sülh təşəbbüslərini fərqli istiqamətə yozurlar. Günün birində də deyəcəklər ki, "digər yollar açıqdır. Zəngəzurun məsələsini sonra həll edirik".

- Bu halda sülh ehtimallarını necə dəyərləndirmək olar? Həqiqətən də gələn ilin yayından sonra tərəflər yekun sülh sənədini imzalaya biləcəkmiz?

- Azərbaycanın sülhlə bağlı mövqeyi qarşı tərəfə çatdırılıb. Əgər Ermənistan tərəfi sülh gündəliyinə sadıqdırsa, bu ilin avqustunda Vaşinqtonda Azərbaycan və ABŞ Prezidentinin, Ermənistanın baş nazirinin iştirakı ilə əldə edilən razılaşma icra olunmalıdır. Onlar yenə də dolaylı yollar axtaracaqlarsa, Zəngəzur mövzusu fərqli formada öz həllini tapacaq.

“Karen Avanesyan xəstəxanada özünü Ermənistanın qəhrəmanı adlandırdı”. Bunu Xankəndidə terrorçuluq və digər xüsusilə ağır cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Karen Avanesyanın Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsində davam etdirilən məhkəməsinə onun yaxalanmasında iştirak etmiş Elmar adlı polis əməkdaşı deyib.

O bildirib ki, əməliyyat zamanı Avanesyan polisin təslim olmaq tələbinə məhəl qoymayaraq, silahlı müqavimət göstərməyə davam edib: “Mən onu təslim olmağa çağırıdım, dedim ki, sənə heç nə edilməyəcək. Ancaq o, yenə bizə doğru 6-7 atəş açdı, qumbara atdı. Belə olduqda xidməti vəzifəmizi yerinə yetirərək silah işlədib onu yaralamaq məcburiyyətində qaldıq. O, yaralı halda xəstəxanada özünü “Ermənistanın qəhrəmanı” adlandırdı”.

Bu faktların açıqlanmasına baxmayaraq, erməni mətbuatı bu qulduru da günahsız çıxarmağa cəhd edib. Nyus.am yazıb ki, guya bu məhkəmə prosesi oyundur və Karenə qarşı ittihamlar əsassızdır. Hətta qeyd olunub ki, dövlət ittihamçısı guya sübut təqdim edə bilməyib.

Yada salaq ki, erməni terrorçusu 2025-ci il sentyabrın 14-də meşə massivinə gedərək qabaqcadan orada gizlədiyi “Kalaşnikov” avtomatını və ona aid patronla dolu 4 sandıqçanı, eləcə də 5 ədəd qumbaranı götürüb Xankəndi şəhərində keçirilən tədbir yerinə yaxınlaşmaq istəyərkən polis əmək-

daşları tərəfindən saxlanılıb, bu zaman K.Avanesyan 3 ədəd əl qumbarası atmaqla və avtomatdan atəş açmaqla polisə silahlı müqavimət göstərüb. Cavab atəşi nəticəsində güllə yarası almış K.Avanesyan tutulub. Əməliyyat zamanı bir polis əməkdaşı yaralanıb.

İndi bunca real faktlara rəğmən, müşahidə kameralarının çəkdiyi, Avanesyanın hərəkət trayektoriyasını əks etdirən videogörüntülərə baxmayaraq, erməni mətbuatı iddia edir ki, prokuror heç bir sübut təqdim edə bilməyib.

Niyə Karen kimi tipik terrorçudan qəhrəman obrazı düzəltməyə çalışırlar? Mühakiməsi davam edən keçmiş qondarma rejimin liderlərinin “siyasi məhbus” kimi təqdim edilməsi, bu təbliğatın səbəbləri aydındır, amma axı Karen adı bir cinayətkardır, onu niyə bu şəkildə müdafiə edirlər? Başqa nə baş verməlidir ki, onlar öz soylarından olan cinayətkarları adları ilə çağırınsınlar?

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Karen Avanesyanın terror törətmək istəyərkən qarşısının alındığını sübut edən videogörüntülər mövcuddur: “Karen Avanesyanın kütləvi tədbir keçirilən ərazidə terror həyata keçirməsinin qarşısının alınması əməliyyatında iştirak edən polis əməkdaşlarına silahlı müqavimət göstərdiyi, qumbara atdığı da faktdır. Karen Avanesyan törətdiyi cinayət hərəkətlərinə görə həbs edilib və hazırda Gəncə Ağır

Sağalmayan “erməni xəstəliyi” - Xankəndi terrorçusuna da qahmar çıxdılar

Terrorçuya “qəhrəman” adı verən millət...

Cinayətlər Məhkəməsində məhkəməsi gedir. Onun nə saxlanılan zaman, nə də istintaq prosesində, məhkəmədə hüququ pozulmayıb. Cinayət işi ilə bağlı ədalətli, şəffaf istintaq araşdırması aparılır. Karen erməni olduğu üçün deyil, konkret cinayət əməli törətdiyi üçün saxlanılıb və məhkəməsi gedir. Bu məhkə-

mə prosesi də tamamilə ədalətli keçirilir və ədalətli də hökm çıxarılaacağına zərər qədar şübhə yoxdur”.

Hüquqşünas qeyd etdi ki, ermənilərin Karen Avanesyanla ağıl məsələyə verdikləri reaksiya terror aktı həyata keçirmək istəyərkən, hüquq-mühafizə orqanı əməkdaşlarına qarşı silahlı müqavimət gös-

tərən cinayətkarı müdafiə etməkdir: “Çox təəssüf ki, ermənilər terroru, terrorçunu, insanlığa qarşı cinayətlər törədən şəxsləri müdafiə etmək, onları qəhrəman hesab etmək mərzindən qurtula bilmirlər. Ermənilərin baxışında, təsəvvüründə qəhrəmanlıq dinc insanlara qarşı kütləvi qırğınlar həyata keçirmək, uşaqları, qadınları, qocala-

nı qəddarcasına qətlə yetirmək, başqa ölkənin ərazilərini işğal etmək üçün hər cür amansız qəddarlıqlara əl atmaqdır. Onlar məhz bu cür cinayətlərin iştirakçıları olan soydaşlarını özlərinin qəhrəmanı adlandıırırlar. Bunu təsdiqləyən yüzrlə fakt saymaq olar. Robert Köçəryan, Serj Sərkisyan kimi qatilləri, Monte Melkonyan kimi terrorçu qatilləri ermənilər özələrinin qəhrəmanı elan etmişdilər. Ona görə də əslində indi Karen Avanesyanı müdafiə etmələrində gözlənilməz nə isə yoxdur. Ənənəvi erməni yanaşması, erməni kompleksindən irəli gələn münasibətdir. Sabah Karenə “erməni xalqının qəhrəmanı” adı da verə bilərlər. Bu cür yanaşma tərtibi psixoloji məqamlardan qaynaqlanır. Ermənilər gerçəkliklərdən qorxurlar. Ona görə də özələrindən olan terrorçuların cinayətlərini heç zaman etiraf etmirlər, əksinə, özələrindən olan terrorçuları qəhrəman adlandıırırlar. Ermənilər heç zaman öz terrorçularını, terrorçularının həyata keçirdiyi cinayətləri terrorçu adı ilə çağırmayacaqlar. Buna görə də Karen Avanesyanı da cinayətkar yox, “məsum” hesab etməkdə davam edəcəklər. Lakin ermənilərin bu cür inkarçılığı reallığı, faktları, tarixdə azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri soyqırımı cinayətlərini dəyişmir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Türkiyəyə qarşı o yasaq götürülsə... ■ Bakı üçün fürsət?

Xəbər verdikimiz kimi, ABŞ Prezidenti Donald Tramp Senatda Türkiyəyə qarşı tətbiq edilən CAATSA sanksiyalarının ləğvi ilə bağlı prosesin başlanılmasına təşəbbüs göstərüb. Məsələ yanvar ayında - Milad bayramından sonra Senatın gündəliyində yekun müzakirəyə çıxarıla bilər.

Proses uğurla başa çatarsa, Türkiyə ABŞ silah bazarına qoyulan bütün məhdudiyyətlərdən azad olunacaq və Amerika istehsalı olan silah-sursat və hərbi texnikanı maneəsiz şəkildə əldə etmək imkanı qazanacaq. Bu addım Vaşinqton-Ankara münasibətlərində uzun müddətdir davam edən gərginliyin yumşaldılması kimi qiymətləndirilir.

Xatırladaq ki, CAATSA sanksiyaları Türkiyənin Rusiyadan “S-400” hava hücumundan müdafiə sistemləri almasına cavab olaraq tətbiq edilmişdi. Ankara bu səbəbdən “F-35” proqramından kənarlaşdırılmışdı. İndi isə Tramp administrasiyasının bu təşəbbüsü ABŞ-nin Türkiyəni yenidən strateji hərbi tərəfdaş kimi görmək istədiyini göstərən açıq signal sayılır.

Mümkün qərar təkəcə ABŞ-Türkiyə münasibətlərinə deyil, həm də NATO daxilində balanslara və regionda hərbi-siyasi proseslərə ciddi təsir göstərə bilər.

Rusiya əndişədedir; CAATSA-nın ləğvi qardaş ölkələr üçün böyük imkanlar yaradacaq

mi alması ABŞ-Türkiyə münasibətlərində bu qədər problemlər yaratmalı deyildi: “ABŞ-nin Türkiyəni sevməyən siyasi daireləri bu hadisəni böyüdüblə belə hala gətirdilər. Sual olunur:

addım nədən atıldı? Dediymiz kimi, Türkiyənin ABŞ ilə yaxınlığını istəməyən və bu münasibətlərin pozulması və ya gərginləşməsi üçün hər fürsətdən istifadə etməyə çalışan qüvvə-

Bəllidir ki, qardaş ölkə bizim 1 nömrəli hərbi-strateji müttəfiqimizdir. Odur ki, sual yaranır: Türkiyəyə qarşı qadağanın götürülməsi Azərbaycana hansı dividendlər vəd edir?

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov “Yeni Müsavat”-a söylədi ki, Türkiyənin Rusiyadan hər hansı bir hava hücumundan müdafiə siste-

Rusiyadan “S-400” hava hücumundan müdafiə sisteminin alınması Amerika Birləşmiş Ştatlarının təhlükəsizliyinə hər hansı bir təhdid yarada bilərmi? Təbii ki, yox! Bəs belə olan halda regionda gərginliyin azaldılması, sülhün bərqərar olması, terrorizmin köklərinin kəsilməsi yolunda bütün dünyanın gözləri qarşısında mücadilə edən Türkiyəyə qarşı bu

lەر bu dəfə yeni bir fürsəti ələ keçirməkdən çəkinmədilər.

Rusiya ilə Türkiyə arasında “S-400”ün alınmasına dair müqavilə Trampın birinci prezidentliyi dövrünə düşsə də, ABŞ-nin Co Bayden hakimiyyəti bu fürsətdən istifadə edərək Türkiyə ilə münasibətləri yetərinəcə gərginləşdirdi. Tramp hakimiyyətdə ikinci dəfə qayıtdıqdan sonra dünya düzə-

nində baş verən hadisələri daha dolğun və obyektiv qiymətləndirmək yolunu seçdi. ABŞ-nin yeni administrasiyası yaxşı başa düşür ki, Yaxın Şərqlə Avropa ortamındaki böyük regionun açar dövləti onun NATO üzvə ən yaxın müttəfiqi və tərəfdaşı Türkiyədir. Bu səbəbdən də biz Trampın hakimiyyətdə olduğu ilk gündən Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdوغان haqqında səsləndirdiyi yüksək fikirləri eşitdik. Bu həm də iki ölkə arasında münasibətlərin ən yüksək səviyyəyə qaldırılmasına dair istəyin mesajları idi. Və biz bu gün iki ölkə arasında münasibətlərin getdikcə dərinləşməsinin şahidi olururuq. Əgər ABŞ administrasiyası Türkiyəni Zəngəzur dəhlizindən keçəcək Tramp yolunun idarəçiliyinə cəlb etmək təşəbbüsü ilə çıxış edərsə, deməli, Birləşmiş Ştatlar bu bölgənin ən həssas məsələsini Türkiyəyə etibar etmək seçimi edib.

Bütün bunların fonunda indi ABŞ Türkiyənin Rusiyadan “S-400” hava hücumundan müdafiə sistemləri almasına cavab olaraq tətbiq edilmiş CAATSA sanksiyalarını aradan qaldırmaq yolunu seçdi. Bu, gerçəkdən Tramp administrasiyasının Türkiyəni yenidən ABŞ-nin strateji hərbi tərəfdaşı kimi görmək istədiyini sübut edən bir faktdır. Türkiyə-mizlə ABŞ arasında yaranmış gərginliyin aradan qaldırılması və Türkiyənin bu regionda ABŞ-nin ən etibarlı tərəfdaşına çevrilməsi bizim də gücümüzə güc qatılması demək olacaq”.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva hesab edir ki, bu qərarın ləğv olunarsa, Azərbaycan da bundan yararlanar: “Türkiyəyə silah sa-

tışının bərpa olunması məsələsi hələ ki müzakirə mərhələsindədir. Doğrudur, hazırda prezident Donald Tramp bu məsələni yenidən gündəmə gətirib, amma ABŞ-də prezident bu kimi strateji məsələlərin həllində əsas rolə malik deyil. Bu kimi təhlükəsizlik məsələləri qapalı müzakirələrdən sonra Senatda dərəcəli. Əgər müzakirələrdən keçərsə, qadağanın aradan götürülməsi ilə bağlı sənəd ratifikasiyadan sonra imzalanması üçün prezidentə göndərilir. İndiki məqamda Birləşmiş Ştatlarla Türkiyə arasında strateji tərəfdaşlıq yüksək səviyyədedir. Buna baxmayaraq, Ankaranın da strateji hədəfləri və qırmızı xətləri var. Yeni qardaş ölkə ABŞ-nin diqqəti ilə Rusiyadan alınan “S-400” raket sistemlərindən imtina etməyəcək. Onları ruslara geri qaytarmayacaq. Çünki bu, Türkiyənin hava sistemindeki boşluqların doldurulması üçün alınan silahlardır. Fikrimcə, ABŞ indiki mövqeyindən geri çəkilsə, Vaşinqtonla Ankara arasında müəyyən razılıq əldə oluna bilər. Hələ ki CAATSA qanununun ləğvi ilə bağlı müsbət düşünmək tezdir. Əgər bu baş tutarsa, Azərbaycan da bu qanundan yararlanar. Çünki Türkiyə bizim əsas strateji müttəfiqimizdir. Hətta ABŞ müəyyən silahları məhz Azərbaycan vasitəsilə Türkiyəyə sata bilər. Yəni CAATSA-nın ləğvi mümkün olmasa belə, Azərbaycan üzərindən həmin silahların Türkiyəyə göndərilməsi mümkündür”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Xalq formasında hovuz

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Bir səhər sən idin,
 Bir liman, bir də mən.
 Sən getdin, tək qaldıq
 Bir liman, bir də mən..."

(rəhmətlik Mirzə müəllimdən aktual mahnı)

Nazirlik elan edib ki, həftə sonu məktəblərdə dərs olmayacaqdır. Sanarsan, həftənin əvvəlində olurmuş. Müəllimlər məktəbə dərs deməyə, uşaqlar da oxumağa gedirmiş.

Doğrudan, çox məzəli dövrdə yaşayıyıq. Necə deyirlər, gördün, müqavimət çətindir, çalış, ləzzət al. Gördün, məktəbə getməyin mənası yoxdur, bacar, repetitor yanına get. Dəvədən soruşdular, niyə hər yerin düzdür, dedi, Azərbaycanda yaşayıram, Sumqayıt yolunda qutab sexi işlədirəm.

Hələ bir təzə trend çıxıb: icra başçıları zəhmətkeşləri məhkəməyə verməyə başlamışlar! Fantastikadır. Məsələn, artıq orada-burada "başçının bizdən əkişdirdiyi pullar irin-qan olsun, burnundan gəlsin" deməyin azı 100 manat cəriməsi varmış. Beyləqan, Şabran və başqa rayonlarda icra başçıları bu üsulla xalqa qalib gəlmişlər.

Halal olsun. Gör nə dərəcədə hüquqi dövlətçilikdir! Başçı istəsə zəhmətkeşin salamat tikəsini qulağı boyda edər. Sürütdürüb qapısına gətirər, üzr istəder, TikTok-da paylaşar. Ancaq qanuni yola əl atır, məhkəməyə müraciət edirlər.

Yəqin camaatdan təhqirə görə yığılan cərimələr sonra elə həmin camaatın sosial inkişafına, ünvanlı yardıma-zadə sərf olunur. Büdcəni doldurmaq üçün yaxşı vasitədir. Elə icra hakimiyyətinin maliyyələşdirilməsi üçün də pulu buradan yığmaq olar. Məsələn, yol polisinin cərimələrində 25 faiz özlərinə qalan tipdə bir metodla: hər söyüşün pulundan 25 faiz icra hakimiyyətinə toplansın. Bunun adını Milli Söyüş Fondu (MSF) qoya bilərik.

Beyləqanın icra başçısı Əziz müəllimi məhkəməyə üz tutmağa vadar edən cümlələrin analizi də, güman edirəm, məhkəmədə aparılmışdır. Gəlin biz də həmin maraqlı iddialarla - artıq məhkəmə tərəfindən təkzib olunsalar da - tanış olaq: "İcra başçısı varlıların icra başçısıdır, kasıbların yox", "Mən bir dəfə görmədim ki, icra başçısı Əziz Əzizov şəhid ailəsinin qapısının qarşısına qrabıl töksün. Büdcədə pul azdır?", "Millətdən, xalqdan yediyiniz pulları hara xərcləyirsiniz?" Sitatın sonu.

Yeri gəlmişkən, mənəcə, məhkəmə yumşaqlyq edib, zəhmətkeşi ana dilimizə hörmətsizliyinə görə üstəlik 100 manat cərimələsə, haqqı çatırdı. "Qrabıl" nədir? Buna ana dilində "çınqıl" demək olmazmı? Bəlkə "qrabitel" (soyğunçu) sözünün təəssüratını oyatmaq istəmişdir?

"İcra başçısı varlıların başçısıdır, kasıbların yox" iddiasına gələndə, bunu isbat etmək çətindir. Gərək əvvəlcə DTX və Baş Prokurorluğun birgə məlumatı yayılsın, videolar nümayiş olunsun və sairə. Misal üçün, təzəlikcə Balakən icra başçısının kasıblarla işləmədiyini bizə aydın göstərdilər.

O cümlədən millətdən yeyilən pulların xərcənmə istiqamətləri niyə milləti narahat edir? Çox gözəl xərcləyirlər. Biri villa tikir, o biri Londonda univermağın yarısını alır, üçüncüsü maşın kolleksiyası yığır və sairə. Pul olsun, xərcəlməyə yer həmişə tapılar.

"Göstərmək" yazdım, ağılıma gəldi, son günlər bir əski və sayın generalımızın qərdeşi oğlunu içəri basıblar, gömrüyü fırladılmış, bir-iki balaca, xudmani dəniz limanı var imiş. (Ələt limanı ayırıdır, şəxsi limanlar ayrı). Qardaşoğlunun bağ-bağatının, malikanəsinin səmadan görüntüsünü paylaşsınlar, orada maraqlı bir detal var idi: Azərbaycan xəritəsi formasında hovuzlu fəvvarə. Ya da fəvvarəli hovuz - baxır yanaşmaya. Bizdə olmayıb, nə bilək adını?

Başqa generallar da vaxtaşırı heyət-bacada bu cür temalarda hovuzlar düzəldirlər. Hətta biri Xəzər dənizinin balacasını düzəltmişdir. Bunun özü patriotizmin, vətənsəverliyin maketvari təzahürüdür. Azərbaycanda yaşasa da, daim istəyir Azərbaycan gözü qabağında olsun, içindən su fısqırsın. Xəzər qurusun, amma maketi bağda qalacaqdır!

Xalqın da belə balaca, Lego stilində fiqurlarını düzəldib bağa qoymaq olar. Canlı xalq, prinsipçə, daha məsrəflidir. Üstəlik, ağına niyə dura bilmir.

Bu gün - dekabrın 25-də AZAL-a məxsus mülki təyyarəmizin Qroznı üzərində vurulmasından bir il ötür. Təəssüf ki, Rusiya tərəfi, onun prezidenti faciə ilə bağlı verdiyi vədləri hələ də tutmayıb. Maraqlıdır ki, hələ ki Qazaxıstan da dekabrın 25-dək açıqlamalı olduğu hesabatı yaymayıb.

AZAL-ın vitse-prezidenti İlham Əmirov jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, təyyarə qəzası ilə bağlı təhqiqatlar illərlə davam edə bilər. "Qazaxıstan dövlət komissiyasının tam hesabatına gəlincə, adətən beynəlxalq qanunlar dünyanın istənilən nöqtəsində baş vermiş qəzalarla əlaqədar tənzimləyici sənədlərdə qeyd edirlər ki, hadisə baş verdikdən sonra bir il ərzində təhqiqatın başa çatması tövsiyə olunur. Burada şərt qoyulmur, tövsiyə olunur. Çünki bunun nəticələri olduqca vacib bir əhəmiyyət daşıyır. Bunu sonradan bütün dünya aviasiya qurumlarına yayır ki, belə hadisələr bir də gələcəkdə baş verməsin", - deyir Əmirov bildirib.

Politoloq Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin oktyabrın 9-da Düşənbədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşdə ötən ilin dekabr ayında təyyarə qəzasında ölənlərin ailələrinə və yarananlara kompensasiya ödəniləcəyini vəd etmişdi: "Kreml sahibinin həmin görüşdəki cümləsi beləydi: "Rusiya tərəfindən kompensasiya üzrə hər şey ediləcək və bütün vəzifəli şəxslərin hərəkətlərinə hüquqi qiymət veriləcək". Putin söylədiklərinin heç birini yerinə yetirmədi, nə kompensasiya ödənildi, nə də vəzifəli şəxslərin hərəkətlərinə hüquqi qiymət verildi. Bundan başqa, Qazaxıstan təyyarə qəzası ilə bağlı yaratdığı komissiyanın yekun hesabatını da açıqlamayıb. Halbuki bütün faktlar ilk gündən bəlliydi. Bunlar varkən, Kreml Rusiyada azərbaycanlıların formalaşdırdıqları diaspora təşkilatlarını nəzarətə götürməyə və özünə loyal şəxsləri diaspora rəhbərliyinə təyin etməyə başladı. Belə vəziyyətdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sankt-Peterburqda işinə başlayan MDB dövlət başçılarından qeyri-rəsmi zirvə toplantısına qatılması ehtimalı az idi".

Politoloq Züriyə Qarayevanın sözlərinə görə, təyyarə hadisəsinə qədər Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində hər hansı dərindən problem müşahidə olunmurdu: "Əgər vanydisa, alt qatda gizləndirdi. Bu da onunla bağlı ola bilərdi ki, Rusiya Azərbaycan və digər keçmiş sovet ölkələrini özünün köhnə imperiyası sərhədlərinin daxilində görür. Rusiya hesab

Təyyarəmizin vurulmasının bir ili - gəldiyimiz nöqtə

Rusiya prezidenti 38 nəfərin həlak olması ilə nəticələnən bu cinayətlə bağlı indiyə qədər vədlərinin heç birini yerinə yetirməyib - Bakının səbri tükənir

edirdi ki, bütün postsovet məkanında dominantdır. Lakin Azərbaycanın güclənməsi, müttəfiqlərinin regionda təsir rolunu, Qarabağda yekun nəticə və rus hərbiçilərin vaxtından tez gedişi, Paşinyanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıması, Ukrayna cəbhəsinə isə Rusiyanın getdikcə böyük ölçüdə uğur qazana bilməməsi onu hiddətləndirmək idi. Ona görə Azərbaycana təzyiq göstərmək üçün təyyarənin vurulması oldu. Son bir il göstərir ki, Rusiya işi açmaq, günahkarları cəzalandırmaq istəmir. Deməli, Rusiya təzyiq məqsədilə təyyarəmizə atəş açıb. Çünki təzyiq niyyəti ilə olmasaydı, elə hadisədən bir ay sonra Rusiya səhvini etiraf edib təzminat ödəyərdi. Lakin əvəzində Rusiya dayanmadı: azərbaycanlıların Yekaterinburqda qətl, diaspor rəhbərlərinin həbsi və amansız münasibət, bazarlara hücumlar, deportatımların deportasiya olunması, Duma üzvlərinin və Rusiya mediasının təhdidləri 10 ay gərginlik yaşatdı. Yeni Rusiya geri çəkilib təyyarə ilə bağlı tələbimizi vaxtında yerinə yetirseydi, bu hadisələr yaşanmazdı. Deməli, Rusiya bizə təzyiq etmək istəyib".

Politoloqun dediynə görə, bu vəhşiliklərdə olanda Azərbaycan ictimaiyyəti etirazını bildirib, Prezident İlham Əliyev sərt reaksiya verib: "Bu baxımdan, 1 il içində gəlib çıxdığımız nöqtə budur ki, münasibətlərdə həllini tapmayan məsələlər qalır. Rusiya təyyarəni vurduqdan sonra azərbaycanlılara hü-

cumları etməklə göstərdi ki, Bakıdan hansısa tələbləri var. Yeni bizim müstəqil xarici siyasətimiz onu qane etmir. Nəticədə Ukraynaya gedən qaz stansiyasına, SOCAR-ın obyektlərinə, səfirlik və konsulluğa zərbələr endirdi. Bunlar təsadüfi deyildi və Rusiya təkcə təyyarəni vurmaqla cinayətkar əməllərini məhdudlaşdırmadı. Bu gün də diaspor rəhbərlərinə təzyiqlər var, Bakıda həbsdə olan 11 rusun buraxılmasını istəyirlər, bizim müttəfiq ölkələrlə addımlarımız, Türk dünyasının birgəliyi, Ermənistanla Moskvanın iştirakı olmadan sülh prosesini inkişaf etdirməyimiz onun xoşuna gəlmir. Amma çox gecdir və Rusiya Donbasda elə bir vəziyyətə düşüb ki, ətrafına təzyiq etməsi mümkün deyil. Sadəcə, Düşənbə görüşündə Putin söz verdi və indi sözünü tutmaması Rusiya liderinə etimadsızlıq yaradır".

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, 2024-cü il dekabrın 25-də Bakıdan Rusiyanın Çeçenistan Respublikasının paytaxtı Qroznı şəhərinə uçan "Azərbaycan Hava Yolları" QSC-yə məxsus "Embraer 190" tipli sərnəşin təyyarəsi Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğrayıb. Təyyarə Xəzər dənizi üzərində olarkən "SOS" signalı verib və Aktau hava limanına təcili eniş etməyə cəhd göstərsə də, yerə çırpılıb.

Faciə nəticəsində göyərtdə olan 67 nəfərdən 38-i həlak olub, 29 nəfər isə sağ qalıb. İlk baxış zamanı təyyarənin gövdəsində çoxsaylı

deşiklər və ciddi zədələr aşkar edilib. Bu fakt hadisənin sadəcə texniki nasazlıqdan deyil, kənar fiziki təsirdən qaynaqlandığı ehtimalını gücləndirib. Qəza ilə bağlı həm Azərbaycanda, həm Qazaxıstanda, həm də Rusiyada cinayət işləri açılıb.

Hadisədən dərhal sonra Qazaxıstanın fövqəladə hallar qurumları genişmiqyaslı xilasetmə əməliyyatına başlayıb, "qara qutu"lar tapılaraq aşdarmaya cəlb olunub. Dekabrın 26-da Azərbaycanda ölkə üzrə matəm elan edilib. Eyni zamanda Çeçenistan rəhbərliyi də dekabrın 28-ni respublikada matəm günü elan edib. Qəzanın ilk günlərində rəsmi qurumlar səbəblə bağlı dəqiq açıqlama verməsə də, Rusiyanın aviasiya strukturları ilkin versiya kimi təyyarənin quş sürüşü ilə toqquşmuş ola biləcəyini irəli sürüblər.

Dekabrın 27-də "Rosaviasiya" da etiraf edib ki, AZAL təyyarəsi Qroznı üzərində olarkən Rusiya HİM sistemləri aktiv olub. 2025-ci ilin yanvarında isə Rusiya istintaqına yaxın mənbələr "Pantsir-S1" raketləri ilə vurulma faktının təsdiqləndiyini iddia ediblər. Bütün bunlara baxmayaraq, Rusiya tərəfi məsuliyyəti açıq şəkildə üzərinə götürməyib. Azərbaycan isə məsələnin beynəlxalq məhkəməyə çıxarılacağını bəyan edib. Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Bakı nə baş verdiyini dəqiq bilir və bunu sübut edə bilər.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ABŞ ilə “Beynəlxalq sülh və rifah üçün Tramp marşrutu” (Zəngəzur dəhlizi - red.) layihəsi çərçivəsində aparılan danışıqların konstruktiv xarakter daşdığını bildirib. O, bu prosesdə Ermənistan-Rusiya münasibətləri ilə bağlı bir sıra nüansların mövcud olduğunu qeyd edib.

Paşinyan həmin fikirləri MDB dövlət başçılarının Sank-Peterburqdakı qeyri-rəsmi sammiti çərçivəsində Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə ikitərəfli görüşdə səsləndirib. Onun sözlərinə görə, ABŞ ilə TRIPP layihəsinin icrasına və yol infrastrukturunun qurulmasına dair danışıqlar region üçün mühüm və məzmunlu dəyişikliklər vəd edir. Paşinyana görə, bu məsələlər Ermənistanın Rusiya ilə ikitərəfli münasibətlərinə də toxunduğundan, mövzunun ətrafı müzakirəsi üçün görüş yaxşı fürsətdir.

Qeyd edək ki, az öncə Paşinyan Qərbi Zəngəzurdan Azərbaycan sərhədinə və Türkiyəyə qədər mövcud olmuş dəmir yolu xətlərinin maksimum tez bərpa etməyi təklif etmişdi (Ermənistanın dəmir yolları Rusiya şirkətinin hesabındadır).

Moskva və Tehranın məqsədi bölgədə gedən proseslərdə yer almaqdan ibarətdir. Bunun üçün də müxtəlif bəhanələr axtarırlar. Həm də bununla ABŞ-nin bölgədə sülh yaratmaq və kommunikasiyaların açılması ilə bağlı təşəbbüslərinə də şərik çıxmaq niyyətləri var. Amma bunu nə şəkildə edəcəkləri ilə bağlı yollar düşünülür. Sözsüz ki, burada bir çox məsələlər Ermənistanın asılıdır. Danışıqlar məhz İrəvan administrasiyası ilə aparıldığına görə bu onların görəcəyi bir işdir. Kremlin iddiasına görə, Zəngəzurdə mövcud olmuş dəmir yolu şəbəkəsi onlara məxsusdur. Bu isə həqiqətdən uzaq bir yanaşmadır. Çünki dəhlizin Mehri hissəsi Azərbaycanə məxsusdur. Ermənistanın yərazini kiməsə verməsi qey-

Rusiya üçün Zəngəzurdəhlizi ilə bağlı konkret hədəf hazırda nədir? Bu hədəf 8 avqust üçlü Vaşinqton görüşündə sonra dəyişikliyə uğrayıbmı? Kreml 10 noyabr (2020) kapitulyasiya sənədinin 9-cu bəndindən (həmin bəndə əsasən dəhlizə Rusiya nəzarət etməlidir), imtina edibmi? Nəhayət, Paşinyanın fikirləri-nə Putinin reaksiya verməməsi nədən xəbər verir? Kremlin atacağı addımlar nə ola bilər?

Professor Qabil Hüseyinli
Azərbaycandan
Azərbaycana keçidi qaçılmaz hesab edir. Onun fikrincə, Rusiyanın dəhlizə nəzarət etmək niyyəti isə reallaşmayacaq: "Dəhliz 99 il müddətində ABŞ şirkətinə icarəyə verilir. Bu da Ermənistanla ABŞ arasında əldə olu-

ri-qanunidir. Amma Paşinyan ruslardan dəmir yolunun bərpası üçün kömək istəyib.

Yeri gəlmişkən, 2026-cı ilin fevralında ABŞ-nin çox yüksək vəzifəli bir memurunun Ermənistanla səfəri gözlənilir. Bunu beynəlxalq məsələlər üzrə ekspert Suren Sarkisyan yazıb. O xatırladı ki, Ermənistan-da indiyə qədər ən yüksək vəzifəli Amerika memuru Nümayəndələr Palatasının spikeri və dövlət katibi olub. Jurnalist Jirayr Voskanyan isə qeyd edib ki, onda olan məlumata görə, ABŞ-nin vitse-prezidenti Ceyms Di Vens 2026-cı ilin fevral ayında Ermənistanla səfər edəcək. Voskanyan yazıb ki, Meğride TRIPP layihəsinin (Zəngəzur dəhlizi) təməlqoy-ma mərasimi gözlənilir.

Mümkündür ki, ABŞ-nin vitse-prezidenti Ceyms Vens TRIPP layihəsinin təməlqoyma mərasimində iştirak etsin.

Rusiya üçün Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı konkret hədəf hazırda nədir? Bu hədəf 8 ay qust üçlü Vaşinqton görüşündən sonra dəyişikliyə uğrayıbmı? Kreml 10 noyabr (2020) kapitulyasiya sənədinin 9-cu bəndindən (həmin bəndə əsasən dəhlizə Rusiya nəzarət etməlidir), imtina edibmi? Nəhayət, Paşinyanın fikirlərinə Putinin reaksiya verməməsi nədən xəbər verir? Kremlin atacağı addımlar nə ola bilər?

Professor Qabil Hüseyinli Azərbaycandan Azərbaycana keçidi qaçılmaz hesab edir. Onun fikrincə, Rusiyanın dəhlizə nəzarət etmək niyyəti isə reallaşmayacaq: "Dəhliz 99 il müddətinə ABŞ şirkətinə icarəyə verilir. Bu da Ermənistanla ABŞ arasında əldə olu-

Piterdə sirli Zəngəzur söhbəti - Moskvanın hədəfi

Liderlərin dəhliz müzakirəsi açıq suallar qoyur, Trampın adamı isə təməlqoyma mərasiminə gəlir - Kremlin planı

raqlarını ön plana çəkmək imkanlarına malikdir, Ermənistan isə bu toqquşmada daha çox yekun nəticə ilə razılaşmaq məcburiyyətində olan tərəf rolunda çıxış edir”.

S.Əsədli hesab edir ki, Rusiya dəhlizə nəzarəti itirib, lakin ABŞ-la Donbas mövzusunda bazarlığa gəldirməsi mümkündür: "Orta dəhliz qlobal bir layihədir. Zəngəzur onun bir hissəsidir və buna sona qədər əngəl olmaq mümkün deyil".

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, son günlər Ermənistan taxıl partiyalarının Azərbaycan və Gürcüstan üzərindən növbəti tranziti ilə bağlı verilən açıqlamalar ilk baxışdan, sadəcə, sırf iqtisadi və texniki xarakter daşımış kimi görünür. Ancaq əslində bu, Cənubi Qafqaz regionunda formalaşmaqda olan yeni nəqliyyat-kommunikasiya düzəninin real siyasi mahiyyətini də açıq şəkildə üzə çıxarır. Və Ermənistanın iqtisadiyyat naziri Gevorg Papoyanın bu barədə daha ehtiyatlı açıqlamaları rəsmi İrəvanın bu proseslərdə real qərarverici subyektlə olmadığını da göstərir.

Emil SALAMOĞLU,
"Yeni Müsavat"

nan razılaşmadır. O deməkdir ki, əvvəlki razılaşma öz işinə getdi. Yeni söhbət üçtərəfli sənədin 9-cu bəndindən gedi. Ermənistan dəhlizə rus qoşunlarının yerləşməsinə razılaşmadı. Ona görə də Amerika şirkəti fəaliyyət göstərəcək. Bu məsələdə Ermənistan uğrunda bir rəqabətin güclənəcəyi dəqiqdir. Bizə maraqlı olan isə Naxçıvana quru yolun təmin olunmasıdır. Vaşinqtonla Moskva arasında

Zəngəzurla bağlı hansı strateji qarşıdurma olacaq, Ermənistan bu prosesdə necə maneəvrlər edəcək, Rusiya Paşinyanı sıxışdıracaqmı - təbii ki, bunlar ciddi məsələlərdir, amma Azərbaycanın müdaxilə etməsinə ehtiyac yoxdur. Biz İrəvandan öhdəliyini yerinə yetirməsini gözləyirik”.

**Vətəndaş Həmrəyliyi
Partiyasının sədr müavini
Samir Əsədlinin fikrincə, Ru-
siya yeni realılıqla barışmış**

kimi görünür: “İndi yeni doktrina budur ki, Zəngəzur dəhlizinin imkanlarından istifadə etsinlər. Rusiyaya bu logistika lazımdır. Moskva anlayır ki, hazırda dəhlizə nəzarət imkanı və təzyiq gücü yoxdur. Amma gələcəkdə əlverişli şərait yarana və Ermənistanla ciddi basqı göstərə bilər. Ukrayna müharibəsi Rusiyanın əl-qolunu bağlayıb. Cənubi Qafqazda əsas oyunçular - Azərbaycan, Türkiyə, ABŞ, Rusiya və İran öz ma-

Paşinyan katolikosa həlledici zərbəyə hazırlaşır - Yeni ilə 3 gün qalmış...

II Qareginlə bağlı radikal addımlar Ermənistanda qarşıdurmanı dərinləşdirəcək

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan dekabrın 28-də Erməni Apostol Kilsəsi ilə bağlı məsələyə “son nöqtə qoymaq” niyyətindədir. Bu barədə 24News saytı məlumat yayıb. Bildirilir ki, Paşinyan artıq güc strukturlarına müvafiq tapşırıqlar verib. İddiaya əsasən, plan çərçivəsində baş nazirin tərəfdarları, kilsədən uzaqlaşdırılmış və ya sənindən məhrum edilmiş sabiq din xadimləri, eləcə də bir qrup yepiskop Ecmədzinə daxil olmağı, liturqiyədə iştirak etməyi və Erməni Apostol Kilsəsinin rəhbəri II Qareginin patriarx iqamətgahını tərk edərək “istefaya getməsi”nə nail olmağı planlaşdırılır.

24News-un yazdığına görə, bu məqsədə çatmaq üçün müxtəlif ssenarilər müzakirə olunur. Həmin ssenarilər arasında katolikos II Qareginin həbs edilməsi də istisna edilmir. Mənbənin bildirdiyinə görə, "uğurun təmin edilməsi" üçün güc strukturları 28 de-

kabrı gözləmədən bir neçə gün əvvəl aktiv fazaya keçə bilər. Eçmiedzin ərazisinin bağlanması, kütləvi axtarışların aparılması və katolikosa sadiq ruhanilərin saxlanması planlaşdırılır.

Məqalədə qeyd olunur ki, bu ssenari əvvəllər arxiyepiskop Arşak Xaçatryanla bağlı baş verən hadisələri xatırladır və kilisə-dövlət münasibətlərində gərginliyin daha da dərinləşəcəyindən xəbər verir.

Bu ssenarilərin hər hansı birinin, xüsusən də Qareginin həbsinə erməni cəmiyyətinin, eləcə də Rusiyanın reaksiyası necə ola bilər?

Politoloq Yusif Bağırza-
də "Yeni Müsavat"a bildirdi ki,

Nikol Paşinyanın Erməni Apostol Kilsəsi ilə bağlı addımları, xüsusilə katolikos II Qareginin istefaya göndərilməsi və ya həbs edilməsi ehtimalı, ölkə üçün həm daxili, həm də regional səviyyədə ciddi siyasi gərginlik yarada biləcək hadisələrəndir: “Şübhəsiz ki, bu addımın məqsədi Paşinyanın dövlət hakimiyyətini və si-

yası nəzarətini gücləndirmək istəyindən, eləcə də qarşıda gözlənilən seçkilərdə kilsənin proseslərə müdaxiləsinin minimumallaşdırılmasından ibarətdir. Lakin onun nəticələri həmi ictimai reaksiyalar, həm də regional aktorların davranışı baxımından əhəmiyyətlidir. Uzun illər ərzində erməni cəmiyyəti üçün katolikos II Qaregin yalnız dini rəhbər yox, həm də milli-mədəni simvol və ictimai etimad mənbəyi kimi qəbul edilib. Düzdür, Paşinyanın uzun bir dövr ərzində Qareginlə bağlı təbliğati öz sözünü deyib və istər korrupsiya faktları, istərsə də subaylıq andı ilə bağlı ortaya qoyulan faktlar onun nüfuzuna mənfi təsir göstərüb. Amma bütün bunlara baxmayaraq, II Qareginlə bağlı radikal tədbirlərə əl atılması, xüsusilə onun həbsi, gəniji ictimai etiraz dalğasına səbəb ola bilər".

Politoloq qeyd etdi ki, Ermənistanda cəmiyyətin dini institutlara bağlılığı yüksək olduğundan, belə bir addım həm paytaxtda, həm də kilsənin ənənəvi tərəfdaş bazasında kəskin narazılıq yarada bilər: "Öv-
vəlki illərdə arxiyepiskop Ar-
şak Xaçatryanla bağlı hadisə-
lər müəvvən bir qəstərici olsa

❑ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

da, katolikos II Qareginin nüfuzu daha böyük olduğundan, bu dəfə etirazların miqyası daha geniş ola bilər”.

Y.Bağırzadə hesab edir ki, Rusiya üçün bu gərginlik həm strateji, həm də diplomatik baxımdan diqqət mərkəzindədir: “Katolikosun həbsinə yönələn addımlar Moskvanın regiondakı təsir imkanlarını çətinləşdirə bilər. Odur ki, Paşinyanın planlaşdırılan tədbirləri Ermənistanın daxili siyasi həyatına da ciddi təsir göstərə bilər. Muxlifətin böyük ölçüdə kilşə rəhbərliyi kimi Rusiyaya bağlılığı hökumət-muxlifət qarşিদurmasını dərinləşdirə, sosial və dini bazada parçalanmanı gücləndirə bilər. Ümumilikdə, katolikos II Qareginlə bağlı radikal addımlar Ermənistan cəmiyyəti üçün geniş ictimai narazılıq, Rusiya və digər regional aktorlar üçün isə diplomatik və strateji risklər müşahidə oluna bilər. Odur ki, Paşinyanın da bu riskləri nə qədər nəzərə alacağından və atılacaq addımlarda həm daxili siyasətdə sabitliyin qorunması, həm də regional əlaqələrin idarə olunması baxımından necə davranacağından çox şey asılı olacaq”.

Dünya qızıl bazarında ağlasığmaz “ralli” davam edir. Artıq dekabrın 24-də qızılın qiyməti tarixdə ilk dəfə olaraq 1 unsiya üçün 4500 dolları keçib. Analitiklərə görə, “ralli” hələ bir neçə il davam edə, qızılın qiyməti 6 min dolları keçə bilər. Danimarkanın Saxo-Bank-ının fantastik proqnozuna görə isə 2026-cı ildə 1 unsiya qızılın 10 min dollara ticarət olunması mümkün ola bilər.

Qızıl bazarındakı hazırkı qiymət sıçrayışının isə bir sıra səbəbləri qeyd olunur. Bunlar arasında ilk yerdə geosiyasi gərginliyin artması fonunda investorların da imi təhlükəsiz sığınacaq olan qızıla investisiyaları artırmasıdır. Bundan əlavə, Çin və Yaponiya arasında gərginlik, Şərqi Avropadakı münaqişə vəziyyəti də davam edir.

Daha bir səbəb ABŞ iqtisadiyyatından gəlir. Bu ölkədə əmək bazarının soyuması və ölkədə inflyasiyanın yavaşlaması fonunda ABŞ Federal Ehtiyat Sisteminin pul siyasətini daha da yumşaltması gözləntiləri qiymətlərə əlavə dəstək verir.

Bunlarla yanaşı, qızıl bazarından gizli alışlar da tələbi kəskin artırmaqla qiymətlərə artırıcı təsir göstərir. Belə alışların ən böyük icraçısı isə Çindir. Artıq qızıl bazarında Pekinin rəsmi açıqladığı qızıl alışları həcmələrinin real alışlardan bir neçə dəfə az olduğuna şübhə edilmir. “Financial Times” nəşri hələ noyabrın ortalarında analitiklərə istinadən yazıb ki, Çinin 2025-ci ildə qızıl alışının real həcmi rəsmi açıqlanan göstəricilərdən 10 dəfədən çox ola bilər. Fransanın “Societe Generale” maliyyə qrupunun hesablamalarına görə, Çin bu il 250 ton qızıl alıb ki, bu da dünya üzrə digər mərkəzi bankların ümumi tələbatının üçdə birindən çoxdur.

Bu il Çinin təkə Rusiyadan qızıl alışında 10 dəfədən çox artım var. Çin gömrük orqanlarının məlumatına əsasən, noyabr ayında Rusiya Çinə iki ölkə arasında ticarət tarixində ən yüksək həcmdə - 961 milyon ABŞ dolları (818,6 milyon avro) dəyərində qızıl külçələri ixrac edib.

Oktyabr ayında Rusiyanın Çinə qızıl tədarükünün 930 milyon dollar (792,2 milyon avro) təşkil edib. Ümumilikdə isə 2025-ci ilin 11 ayında Çinin Rusiyadan idxal etdiyi qızılın dəyəri 1,9 milyard dollar (1,6 milyard

Dünya qızıl bazarındakı “ralli” dövlət şirkətinin gəlirlərini kəskin artırıb

avro) olub. Halbuki 2025-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında Rusiyadan Çinə qızıl ixracı cəmi 9 milyon dollar (7,6 milyon avro) təşkil etmişdi. Bu isə son iki ayda göstəricinin 1,9 milyard dollara yüksəldiyini göstərir. Müqayisə üçün 2024-cü ildə Rusiyanın Çinə ixrac etdiyi qızılın dəyərin cəmi 223 milyon dollar (189,9 milyon avro) olub.

Çinin Rusiya qızılına yönəlməsinin əsas səbəbi keçən ildən Avropa İttifaqının Rusiya qızılına qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalar nəticəsində onun qiymətinin kəskin düşməsidir.

Azərbaycan da az miqdarda da olsa, dünya bazarı qızıl ixrac edən ölkələrdəndir. Bazarın ölçüsü ilə müqayisədə az görünərsə də, qızıl ixracından ölkəyə daxil olan vəsait qeyri-neft ixracında ciddi paya malikdir. İqtisadi İsalahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin məlumatına əsasən, yanvar-oktyabr aylarında qızıl ixracı 276,8 milyon dollar dəyərle qeyri-neft ixracında birinci olub. Ötən ilin eyni dövründə göstərici 163,4 milyon dollar təşkil etmişdi.

Bu il xaricə satışın 97,4 milyon dolları (keçən il 26,8 milyon dollar) “Azərbaycan İnterneyşnl Mayning Kompani Limited Şirkəti”nin Azərbaycan Respublikasındakı Nümayəndəliyi, 196,3 milyon dolları (110 milyon dollar) “AzerGold” QSC tərəfindən reallaşdırılıb.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, yanvar-noyabr aylarında Azərbaycanda 3505,5 kq gümüş, 2815,0 kq qızıl hasil edilib. Bu, ötən illə müqayisədə müvafiq olaraq 14,4 faiz və 9,7 faiz çoxdur. Dekabrın 1-də anbarlarda 885,3 kq gümüş, 155,0 kq qızıl olub.

Qızıl qiymətindəki artım dövlət qızıl istehsalçısı “AzerGold” QSC-nin “üzünü güldürür”. Cəmiyyətin maliyyə hesabatından aydın olur ki, 2024-cü ildə “AzerGold”un gəlirləri 135 milyon dollardan 182 milyon dollara yüksəlib. Bu, 47 milyon dollar və ya 35 faiz artım deməkdir.

Şirkət öz gəlirlərinin belə kəskin artımını qızılın satışın və qiymətlərin artımı ilə izah edir. Belə ki, 2024-cü ildə “AzerGold”un qızıl sa-

tışları fiziki olaraq 9 faiz artıb. Ümumiyyətlə, 2024-cü ildə şirkət 70,5 min unsiya qızıl və 97,5 min unsiya gümüş satıb. Satışın həcmi ilə yanaşı olaraq, qızılın özü də kəskin bahalaşmış və qiyməti 29 faiz artıb.

Nəticədə şirkətin illik xalis mənfəəti 33 milyon 22 min dollar təşkil edib ki, bu da 2023-cü illə müqayisədə 5,8 milyon manat və ya 21 faiz artıqdır. Gəlirlərin artması borcların azalmasına şərait yaradıb. Hesabata əsasən ötən ilin nəticələrinə görə şirkətin aktivləri təqribən 20 milyon dollar artaraq 468 milyon dollardan 488 milyon dollara yüksəlib. QSC-nin öhdəlikləri isə 62 milyon dollar və ya 40 faizdən çox azalaraq 150 milyon dollardan 88 milyon dollara enib. Ötən il şirkət ilk növbədə uzunmüddətli borclarını 57 milyon dollardan 25 milyon dollara endirib.

Bundan başqa, ticarət kredit borcları 8 milyon dollar azalaraq 18 milyon dollardan 10 milyon dollara enib. Qısamüddətli borcları isə 11 dəfə azalaraq 35 milyon dollardan 3,1 milyon

dollara enib. Ümumilikdə 2024-cü ildə “AzerGold”un mövcud bank kreditlərinin 69 faizi və ya təqribən 65 milyon dollar tam şəkildə bağlanılıb.

“AzerGold” QSC bu ilin ilk yarısını isə 33,177 milyon ABŞ dolları xalis mənfəətlə başa vurub. Bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 31,6 dəfə çoxdur. Qurumun yarımillik fəaliyyətinə dair hesabatına əsasən, yanvar-iyun aylarında satışdan gəlirlər 116,686 milyon dollar (bir il əvvəllə nisbətən 2,2 dəfə çox), satışın maya dəyəri 62,676 milyon dollar (59,2 faiz çox), ümumi və inzibati xərclər 13,956 milyon dollar (38,9 faiz çox), digər gəlirlər 696 min dollar (əvvəlki il xərc olub), faiz gəlirləri 788 milyon dollar (əvvəlki il xərc olub), mənfəət vergisi ödəmələri isə 8,362 milyon dollar (52,6 dəfə çox) təşkil edib.

Bu il iyulun 1-nə “AzerGold”un aktivləri 537,137 milyon dollar təşkil edib ki, bu da illik müqayisədə 17 faiz çoxdur. Hesabat dövründə səhmdar cəmiyyətin öhdəlikləri 26,3 faiz azalaraq 103,804 milyon dollar,

balans kapitalı isə 36,2 faiz artaraq 433,333 milyon dollar olub.

QSC İdarə Heyətinin sədri Zakir İbrahimovun verdiyi məlumata görə, “AzerGold” bu ilin sonuna qədər 71 min unsiyadan bir qədər çox qızıl hasil etməyi planlaşdırır. Z.İbrahimov əlavə edib ki, gümüş isə əlavə məhsul kimi çıxarılır və onun hasilatı proqnozları üstələyərək 100 min unsiyadan çox olacaq.

Xaricə ixracla yanaşı, “AzerGold”un daxili bazarda satışları da sürətlə artır. QSC daxili bazarda satışlarının həcmi ayrıca açıqlamasa da, ixrac və ümumi satış göstəricilərinin müqayisəsi ilə bunu müəyyənləşdirmək mümkündür. Belə ki, bu ilin yanvar-iyununda ümumilikdə Azərbaycandan 144 milyon dollarlıq qızıl ixracı qeydə alınıb. Bunun 46,4 milyon dolları “Azərbaycan İnterneyşnl Mayning Kompani Limited Şirkəti”nin Azərbaycan Respublikasındakı Nümayəndəliyinin, qalanı “AzerGold”un ixracıdır. QSC-nin yarım illik hesabatında isə ilk ayda satışların həcmi 116,686 milyon dollar olduğu qeyd edilib. Bu isə o deməkdir ki, QSC daxili bazarda 18 milyon dollarlıq satış həyata keçirib.

Qeyd edək ki, “AzerGold” daxili bazarda yerli qızıl və gümüş xammalından müxtəlif çəki və dizaynlarda qızıl sikkə və külçələrin, gümüş sikkələrin satışına 2019-cu ildən başlayıb. Qızıl sikkələr müxtəlif dizaynlarda 5,10, 20, 1 unsiya, gümüş sikkələr isə 5,10, 20, 2 unsiya çəkildədir. Oktyabrda QSC 1 qramlıq qızıl külçələrin satışına başladığını elan edib. Satışa çıxarılan ən böyük qızıl külçəsi 1000 qram çəkildir.

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Biz saç tökülməsini daha çox yaşlılığın əlaməti hiss edirdik. Amma indi gənclər və yeniyetmələr də bu problemdən əziyyət çəkir. Saç ağarması, tökülməsi artıq cavan nəslə də əhatə edir. Çoxları bunu stress, yaxud elektron qadecetlərin artması, istifadə olunan gigiyena vasitələrinin kimyəvi tərkibi ilə əlaqələndirirlər. Ancaq problemin uşaqlarda, yeniyetmələrdə və cavanlarda da yaranması ciddi narahatlıq doğurur.

“Saçın tökülür, çünki atan da keçəldir” argumenti

Elmi araşdırmalar sübut edib ki, genetik faktorlar gənc yaşda saç tökülməsinin ən çox yayılmış səbəblərindən biridir. Androgenetik alopesiya adətən 16-20 yaşları arasında görünür və ailədə saç tökülməsi tarixi olan şəxslərdə rast gəlinmə halları əhəmiyyətli dərəcədə artır. Saç tökülməsi yaşayan gənclərin böyük əksəriyyətində, xüsusən də 17 yaşından kiçiklərdə ana və ya atadan miras qalmış genetik meyl var. DHT (dihidrotestosteron) hormonu genetik cəhətdən həssas saç follikullarına təsir edərək vaxtdan əvvəl saç tökülməsinə səbəb olur.

Hormonal dəyişikliklər yetkinlik dövründə ən vacib amillərdən biridir. Testosteron və estrogen səviyyələrindəki dalğalanmalar saç böyüməsi dövrünə birbaşa təsir göstərir. Saç tökülməsi 13-14 yaşlarında çox rast gəlinir. pubertal hormonal dəyişikliklər ilə bağlıdır. Bu dövrdə bədən yetkin hormon səviyyələrinə uyğunlaşmağa çalışdığı üçün müvəqqəti saç tökülməsi baş verə bilər. Klinisyanımızın müşahidələri göstərir ki, bu yaş qrupunda saç tökülməsinin əksəriyyəti müvəqqəti xarakter daşıyır.

Gənc yaşda saçların niyə töküldüyü sualına verilən cavablar arasında qida çatış-

mazlığı mühüm yer tutur. Dəmir çatışmazlığı anemiyası, protein çatışmazlığı və B vitamini çatışmazlığı xüsusilə sürətli böyümə dövründə gənclərdə yaygındır. Bu vəziyyət qida çatışmazlığı səbəbindən saç köklərinin vaxtından əvvəl istirahət mərhələsinə girməsinə səbəb olur. Sink, biotin və D vitamini çatışmazlığı da saç sağlamlığına mənfi təsir göstərən amillərdəndir.

Stress və həyat tərz faktorları müasir gənclər üçün getdikcə daha çox problemə çevrilib. Akademik təzyiq, sosial mediadan istifadə və yuxu pozğunluğu kortizol səviyyələrini yüksək kortizol saç böyüməsi dövrünə mənfi təsir göstərir və diffuz saç tökülməsinə səbəb olur. Bundan əlavə, dar saç düzümü, kimyəvi müalicələr və həddindən artıq istilik kimi dartma alopesiyasına səbəb olan vəziyyətlər də gənc yaşda saç tökülməsi mexanizmində rol oynayır.

Otoimmün xəstəliklər və tiroid xəstəlikləri də erkən yaşlarda başlayan saç tökülməsinin əsas tibbi səbəbləri ola bilər. Alopesiya isata, hipotiroidizm və hipertiroidizm kimi vəziyyətlər gənclərdə gözle-nilməz saç tökülməsinə səbəb ola bilər. Bunlar dermatoloqun qiymətləndirilməsini tələb edir.

Həkimlər bildirir ki, bəzən saç genetik səbəbdən tökülsə də, insanlar bunu başqa hadi-

Uşaq və gənclər

ÜSAVAT
N 235 (8845) 25 dekabr 2025

Gənclər niyə sürətlə keçəlləşir?

Stress, telefon, yoxsa genetik faktorlar; tibb mütəxəssisləri deyir ki...

sələrlə əlaqələndirməyə başlayırlar. İlk növbədə saç tökülməsi problemi olan adam həkimə müraciət etməlidir. Elələri də olur ki, həkimə müraciət etmədən əvvəl mezoterapiya edən mütəxəssisə üz tuturlar. Həmin mütəxəssis bəzi hallarda kömək edə bilsə də, əksər hallarda müalicənin təsiri olmur, əksinə, vaxt uzanır. Mezoterapistdən də lazımi köməyi ala bilməyəndə həkimə müraciət edirlər.

Ekspertlər bildirir ki, bu yanaşma düzgün deyil. İlk olaraq trixoloji diaqnostikadan keçmək lazımdır. Çünki bəzən insanlar külli miqdarda pul tökülmə müxtəlif klinikalarda analizlər versələr də, həmin analizlər səbəbin aydınlaşdırılması üçün önəmli olmur. Trixonoloji diaqnostika isə pasientə hansı analizlərin verilməsinin lazım olduğunu göstərir. Əgər analiz verilən nəhiyələrdə problem olarsa, o istiqamətdə müalicə aparılır və saç tökülməsinin qarşısını almaq mümkün olur.

Davamlı saç tökülməsi bədənə bizə verdiyi mühüm siqnallardan biridir. Gün ərzində tökülən saçların miqdarı 80-100 teldirsə, bu, həddən yuxarı saç tökülməsi sistemli xəstəliklərin erkən əlaməti ola bilər. Klinik təcrübəmizdə həddindən artıq saç tökülməsi xərcəng əlaməti ola bilər və bu, xüsusilə hematoloji bədxassəli şişlərdə nəzərə çarpır.

Endokrin sistem pozğunluqları saç tökülməsi ilə özünü göstərən ən çox görülən şərtlər arasındadır. Hipotiroidizm, hipertiroidizm və polikistik yumurtalıq sindromu kimi hormonal dəyişikliklər saç follikulunun böyümə dövrünə mənfi təsir göstərir. Bundan əlavə, dəmir çatışmazlığı anemiyası, vitamin B12 çatışmaz-

lığı və zülal çatışmazlığı kimi qida çatışmazlığı saç tökülməsinin sürətləndirərək telogen effluyuma səbəb ola bilər.

Neçə yaşdan sonra saç tökülməsi normaldır?

35 yaşdan sonra saçların bölünmə, artma keyfiyyəti azalmağa doğru gedir. Lakin androgenetik tökülmə var ki, bu da özünü 15-16 yaşında cinsi hormonlar ifraz olunmağa başlayan zaman göstərə bilər. Ona görə də tökülmə ilə əlaqədar konkret bir yaş demək olmur. Lakin saçı gur və heç bir problemi olmayan insanda belə 35 yaşdan sonra saç tökülməyə və daha gec uzanmağa başlayır.

Saçın tökülməsi genetik səbəbdən də ola bilər. Əgər ananın saçı hər hansı səbəblə tökülsə, bu, gələcəkdə uşaqlarda və ya qadının nəvəsində özünü göstərə bilər. Ümumiyyətlə, genetikə elə bir anlayışdır ki, onun övladda, yoxsa nəvə-nəticələrdə, hansı nəsilə özünü göstərəcəyi belli deyil. Genetik səbəbdən dolayı saçın gələcəkdə tökülmə-tökülməyəcəyini uşağın 15-16 yaşlarında bilmək olur.

Bəzən qadınlar saç uzanmasını tezəldirmək üçün həkimə müraciət edirlər, lakin nəticə əldə edə bilmirlər. Həkimlər müəyyənləşdirib ki, bəzi qadınların doğuşdan sonra saçları çox gec uzanır. Bunu hər hansı həkim və ya müalicə üsulu həll edə bilməz. Çünki qadının genetikası əvvəldən belədir. Lakin saçı əvvəllər tez uzanan sonradan problem yaşayan və tez uzanmasını istəyən xanımlarda müalicə üsulu ilə uğurlu nəticə əldə etmək mümkündür. Haradasa 3 ay ərzində aparılan müalicə proseduru öz müsbət təsirini göstərir.

Saç tökülməsinin dəyə bünlür edilməlidir

Pehrizin tənzimlənməsi və həyat tərzinin dəyişdirilməsi saç tökülməsinin qarşısının alınmasında əsas rol oynayır. Qidalanmaya əsaslanan profilaktik tədbirlər:

Protein qəbulu gündə 1,2-1,6 qram/kq olmalıdır;

B kompleks vitaminlərinin, xüsusilə biotin və folatın istehlakını dəstəkləyin;

Sink çatışmazlığını kompensasiya etmək üçün balıqla-

rı və qoz-fındıqları seçin;

Dəmirin udulmasını artırmaq üçün yeməklərinizə C vitamini mənbələrini daxil edin;

Həftəlik omega-3 yağ turşuları ilə zəngin balıq ən azı 3 dəfə istehlak etmək.

Hormon balanslaşdırma yanaşmaları və stress idarə üsulları saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün kritik yollarıdır. Yüksək kortizol səviyyələri follikul dövrünə mənfi təsir göstərir, müntəzəm məşq və meditasiya telogen fazasını tənzimləyir.

Saç sağlamlığını qorumaq üçün əsas addımlar:

Gündəlik saç baxımı özünü sulfatsız şampunlarla məhdudlaşdırın;

İsti su əvəzinə ilıq su istifadə edərək saç dərinizdə təbii yağları qoruyun;

Kimyəvi proseslər arasında minimum 8 həftə fasilə verin;

Dar çörekəldən və hörüklərdən qaçaraq dartma alopesiyasının qarşısını alın;

Saç qurutma maşınının temperaturunu orta səviyyədə saxlamaqla termal zərərini minimuma endirin.

Hərərət, halsızlıq, nəfəs darlığı...

Pediatr azyaşlı uşaqlarla bağlı xəbərdarlıq etdi

Son günlər ölkədə uşaqlar arasında müşahidə olunan yüksək hərərət, halsızlıq və kəskin qızdırma ciddi narahatlıq yaradır. Bəzi simptomlar grip virusuna bənzərsə də, xəstəlik bir çox hallarda daha ağır və uzunmüddətli formada özünü göstərir.

Validəynlər tərəfindən uşaqlar arasında yayılan xəstəliyin yeni virus olduğu ehtimal olunur. Yoluxmanın qarşısını almaq üçün valideynlər nə etməlidir?

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, **pediatr Şəlalə Poluxova** mövzu ilə bağlı Cebheinfo.az-a açıqlamasında bildirib ki, virus bir neçə simptomla özünü göstərir: “Son günlər uşaqlarda yüksək hərərət, halsızlıq, baş, əzələ, boğaz ağrısı kimi simptomlarla kəskin res-

pikator infeksiyalar daha çox müşahidə olunur. Bu infeksiyaların hamısı grip virusu de-

yil, amma simptomlar gripə bənzəyir. Ümumilikdə, bu hallar grip kimi qiymətləndirilir. Bu

xəstəliklər müxtəlif respirator viruslarla əlaqədardır, məsələn, adenoviruslar, rinovirus-

lar, parainfluenza viruslar, insan metapneumovirusu. Bəzən nadir hallarda digər viruslar da oxşar simptomlarla özünü göstərir.

Əsl grip isə influenza virusudur, hazırda bu virusların fəaliyyəti artmağa başlayıb. Bu yeni xəstəlik deyil, mövsüm keçidləri zamanı aktivləşən virusların yaratdığı vəziyyətdir. **Onun sözlərinə görə, risk qruplarında simptomlar sürətlə inkişaf edir:** “Hər il hər mövsümdə rast gəlinir. Xüsusilə 5 yaşdan kiçik uşaqlarda, 2 yaşınadək körpələrdə, xronik xəstəliyi olanlarda və immun sistemi zəif uşaqlarda xəstəlik ağır keçir. Məktəbə və bağçaya gedən uşaqlarda isə daha uzun və ağır olur. Yüksək hərərət, halsızlıq, tənəffüs çətinliyi və maye qəbulunda çətinlik (dehidratasiya) müşahidə olunur. Validəynlərə tövsiyə olunur ki, uşaqların əllərini tez-tez yuyub otaqları havalandırsınlar, xəstə uşaqları kollektiva buraxmasınlar, xəstəlik əlaməti olanlarla yaxın təmas-

dan çəkəsinlər və həkim məsləhəti olmadan antibiotik verməsinlər, çünki virus infeksiyalarında antibiotiklərin təsiri yoxdur”.

Pediatr qeyd edib ki, hazırda mövcud olan virus uzun illərdən bəri mövcud olan mövsümi respirator infeksiyalardır: “Uşaqların immun sistemini gücləndirmək üçün balanslı qidalanma, kifayət qədər yuxu və istirahət, həkim məsləhəti ilə vitamin və digər vasitələrin istifadəsi vacibdir. Təqvimə uyğun peyvəndlər vaxtında vurulmalıdır. Hazırda yayılan infeksiyalar yeni xəstəlik deyil, panikaya səbəb olmamalıdır. Bu, uzun illərdən bəri mövsümi respirator infeksiyalar, əksər hallarda düzgün simptomatik müalicə ilə heç bir ağırlaşma olmadan sağalırlar. Lakin yüksək hərərət 3 gündən artıq davam edərsə, uşaq halsızdırsa, nəfəs darlığı və maye qəbulunda çətinlik varsa, həkimə müraciət edilməlidir”.

İki İH başçısının məhkəmə işi

Biri videodan qəzəblənib, o biri arpanın pulunu "yeyib"

Əziz Əzizov

Sabran Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Hüseynovun ardından Beyləqanın icra başçısı Əziz Əzizov da məhkəməyə üz tutub.

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, Əziz Əzizov TikTok-da onun barəsində video paylaşan Ağdam sakini məhkəməyə verib. İcra başçısı məhkəmədən paylaşılan videonun onun şərəf və ləyaqətinin alçaldılmasına, işgüzar nüfuzunun ləkələnməsinə yönəldiyini və bu səbəbdən təkliz verilməsini, dövlət rüsumuna görə ödənilmiş 100 manat vəsaitin cavabdehden tutularaq ona ödənilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş edib.

"Teleqraf" saytının xəbərinə görə, ötən gün Ağdam Rayon Məhkəməsində hakim Mahir Niftəliyevin sədrliyi

ilə keçirilən prosesdə cavabdeh iştirak etməsə də, bu, qərarın verilməsinə mane olmayıb. Məhkəmə Əziz Əzizovun tələbini qismən təmin edib. Ağdam sakini İH başçısı barədə işlədiyi cümlələrə görə təkliz verəcək. Bundan başqa, cavabdehdən 100 manat dövlət rüsumu alınaraq İH başçısına veriləcək. Məhkəmə İH başçısının üzrxahlıq tələbini rədd edib.

Qeyd edək ki, TikTok-da paylaşılan videoda M.Niftəliyev aşağıdakı cümlələri işlədib: "İcra başçısı varlıların icra başçısıdır, kasıbların yox", "Mən bir dəfə görmədim ki, icra başçısı Əziz Əzizov şəhid ailəsinin qapısının qarşısına çinqil töksün?", "Millətdən, xalqdan yediyiniz pulları hara xərcləyirsiniz?"

Asif Hüseynov

Xatırladaq ki, ötən ay Şabranın icra başçısı Asif Hüseynov da rayon məhkəməsinə müraciət etməklə Qarabağlı qəsəbə sakini Məhəmməd Əvəz oğlu Məmmədov, Uzunboyad kənd sakinləri Səbirə Vəliyeva və oğlu Vüsal Muradovun cəzalandırılmasını tələb etmişdi. Asif Hüseynov Vəliyeva və Muradovun Cinayət Məcələsinin 147-ci (böhtan), Məhəmməd Məmmədovun isə 147-ci maddə ilə yanaşı, 148-ci (təhqir) maddəsi üzrə xüsusi ittiham qaydasında cəzalandırılmasını tələb etmişdi.

İH başçısını narazı salan əsas məqam Muradovların mətbuat vasitəsilə ondan aldığı arpanın pulunu tələb etmələri olub. Şabran rayo-

nun Uzunboyad kənd sakini Vüsal Muradov mətbuata müraciət edərək Asif Hüseynovun onlara olan borcu ödəməməsindən şikayətlənib. Kənd sakini iddia edib ki, anası Səbirə Vəliyeva 2022-ci ildə ümumi dəyəri 10 min 500 manat olan 15 ton toxumluq arpanı icra başçısına nişyə satıb, lakin bu günə qədər pulunu ala bilməyib. Arpa satılarkən icra başçısı şəxsən onların evinə gəlirdi üçün ona inanılıb və alış-verişlə bağlı hər hansı yazılı sənəd tərtib edilməyib. "Yox, sənəd yox idi. Elə-belə inandırıq. Dedik ki, bu boyda rayonun başçısıdır. Mən onunla sənəd imzalayım, notariusa aparım, qol çəkdirim? Ayıbdır axı. Dedi, verdim. Mən də inan-

dım ki, bu boyda adam yalan danışmaz", - Vüsal Muradov "BBC Azərbaycanca"ya bildirib. Muradov qeyd edib ki, 1995-ci ildən toxumluq arpa ekini ilə məşğul olub və ailəsi bu təsərrüfat hesabına dolanıb: "Üç ildir icra başçısı pulu vermədiyi üçün sahəmizi normal əkilə-becərə bilmirik. İşlərin qızgın vaxtıdır, texnika düzəlməlidir, xərclər var. Pulumuzu vermir ki, işimizi görək".

Kənd sakini bildirib ki, pulunu almaq üçün müvafiq qurumlara müraciət etsə də, nəticə əldə olunmayıb. Prezident Administrasiyasının əməkdaşı Həbib Əzməmmədov 2025-ci il oktyabrın 20-də BBC-yə açıqlamasında icra başçısının vətəndaşı qəbul etməməsi məsələsinə aydınlıq gətiriləcəyini və gün ərzində görüşün təmin ediləcəyini bildirib. Şikayətlə bağlı isə vətəndaşa məhkəməyə müraciət etməsi tövsiyə olunub: "Burada arbitr məhkəmədir. Hər öz sübutunu ortaya qoymalıdır. Məhkəmə araşdırmalı və qərar verməlidir ki, kim etibar və inamdan sui-istifadə edib. 15 ton taxıl bir nəfərin işi deyil, şahidlər də olacaq". Oktyabrın 20-də ailə BBC-yə şikayətdən sonra icra başçısının onlarla görüşmək istədiyini bildirib. Lakin bir neçə gün sonra Şabran Rayon Məhkəməsinə Asif Hüseynovun xüsusi ittiham

qaydasında şikayəti daxil olub. Məhkəmə araşdırması zamanı müəyyən edilib ki, cavabdehlərin müraciət etdikləri media resursu Xaçmaz rayonu ərazisində yerləşir. Bu əsasla iş Şabran Rayon Məhkəməsində baxılmasının mümkün olmadığı qərar alınıb. Asif Hüseynov bundan sonra Xaçmaz Rayon Məhkəməsinə müraciət etsə də, bu instansiya da şikayəti qəbul edilməz hesab edib.

İH başçısının Qarabağlı qəsəbə sakini Məhəmməd Məmmədov qarşı iddialarının səbəbi də vətəndaşın mətbuata verdiyi açıqlamalar olub. Məmmədov iddia edib ki, icra başçısı 2021-ci ildən Qarabağlı kəndi yaxınlığındakı 120 hektar örüş sahəsini zəbt edib. Nəticədə kəndlilər mal-heyvanlarını örüşə çıxara bilmirlər və məcbur qalıb kəndi tərk edirlər. Ərazidə dövlət hesabına qazılmış artesian quyularından da istifadə imkanları məhdudlaşıb. Bu açıqlamalardan sonra icra başçısı vətəndaşı böhtan və təhqirdə ittiham edərək onun cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmasını tələb edib. İki məhkəmədən əliboş qayıdan icra başçısının üç vətəndaşa qarşı bundan sonra hansı addımları atacağı isə hələlik məlum deyil.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV**
Musavat.com

"İranın yunan-Roma güləşi üzrə milli komandasının keçmiş baş məşqçisi Məhəmməd Bena Azərbaycan Güləş Federasiyası ilə danışıqlardan sonra bu ölkənin komandasına rəhbərlik etmək barədə razılığa gəlib və tezliklə müqavilə imzalayacaq" (Axez.az).

Lakin xəbərin yayılmasından sonra İranda bəzi media orqanları, xüsusən sosial media şəbəkəsində Məhəmməd Benaya qarşı kampaniya başlanılıb, onun Azərbaycan millisinə rəhbərliyi tənqid olunub.

Qeyd edək ki, M.Bena 2012-ci il London Olimpiadasında İranın yunan-Roma güləşi üzrə milli komandası ilə üç qızıl medal qazanıb.

Bəllidir ki, Azərbaycanın özü də futboldan fərqli olaraq, yunan-Roma güləşi sahəsində böyük uğurlara imza atmış bir ölkədir. Məgər özümüzdə məşqçi tapılmırmı? İranlı məşqçi Azərbaycana gəlsin, gəlməsin?

Azərbaycan-İran parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvü Aydın Mirzəzadə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında İran tərəfin buradakı qısqanclığının əsl səbəbini açıqladı: "Bu gün dünyada idman sərhəd tanımır. Ayrı-ayrı ölkələrin idman məşqçiləri işləmək üçün istədikləri ölkələri seçə bilərlər. Bu, idman sahəsinin əsas prinsiplərindən biridir. Burada milli sərhəd qoymaq düzgün deyil.

İranlı məşqçi Azərbaycana gəlsin, gəlməsin? - iki rəy

Cənub qonşumuzda Məhəmməd Bena "məhşər ayağı"na çəkilir

İran əsilli məşqçinin Azərbaycan tərəfin dövlətinə razılıq verməsi məsələsinə gəlinə, hesab edərim ki, İranın müəy-

yən dairələri, sadəcə olaraq, məsələyə qısqanclıqla yanaşırlar. İş burasındadır ki, güləş üzrə Azərbaycan idmançıları

dünyada İranın əsas və ciddi rəqiblərindən biridir. Təsədüfi deyil ki, bir çox güləş üzrə Olimpiya yarışlarının finalların-

da Azərbaycan və İran idmançıları yarışirlər. Burada qısqanclığa heç bir əsas görmürəm. İranın özündə çox yaxşı məşqçilər var. Məhəmməd Bena Azərbaycan millisində böyük potensial görərək dəvətə razılıq verib. Hesab edərim ki, bu məsələdə İran tərəfi qısqanclıq etmək yox, əksinə, Azərbaycanla birlikdə güləşin səviyyəsini qaldırmaq üçün öz səylərini göstərməlidir. Nəticə media orqanlarında yer alan tənqidi məqalələrlə, eləcə də sosial mediada paylaşılan statuslarla deyil, tatami üzərindəki güclünün qalib gəlməsi ilə ölçülür".

İdman mütəxəssisi Kənan Məstəliyev hesab edir ki, iranlı məşqçinin ölkəmizə gəlməsi çox faydalı olar: "Bena çox yaxşı məşqçidir.

Onun kimi təcrübəli mütəxəssislər ancaq səmərə verə bilərlər. Güləş bizim milli idman növümüzdür, onlarla, yüzlərlə Avropa, dünya və Olimpiya çempionlarımız var. Məşqçilərimiz də var. Amma Bena kimi mütəxəssislərin gəlişi də ziyan olmaz. İran da güləş ölkəsidir, orada da yaxşı idmançı və məşqçilər var. Bu səbəbdən də bu təyinat normal yanaşa bilərik. O gələrsə, mütləq köməkçiləri yerli məşqçilər olacaq və onlar da təcrübə qazanacaq, daha da yaxşı olacaqlar. Güləş millimizdə indiyə qədər də əcnəbi məşqçilər çalışıb və uğurlu da olublar. Hələ ki rəsmi heç nə yoxdur, amma mən Benanın təyinatını müsbət qarşılayardım".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Dekabrın 23-də Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) katibliyinin iclası keçirilib. Bu barədə AYB-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri Xəyal Rza məlumat verib.

İctimai bir işdir və onun yükü artıb: "Açıq deyim ki, mənim AYB-də hansısa vəzifə tutmaq niyyətim olmayıb, buna nə xüsusi marağım, nə də vaxtım çatıb. Sözügedən komissiya ilə bağlı məsələ də AYB rəhbərliyinin təklifi ilə gündəmə gəlib.

milikdə bu istiqamətdə görülən işlərin daha da gücləndirilməsidir. Məlum olduğu kimi, mən ömrümün son 30-40 ilini daim Cənubi Azərbaycanla bağlı fəaliyyətə həsr etmişəm. Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin

dildə danışanlar müxtəlif formalarda cəzalandırılır. Övvəllər Güney Azərbaycanın ucqar kəndlərində məktəblər yox idi, insanlar savadsız olsalar belə, heç olmasa öz övladları ilə ana dillərində danışa

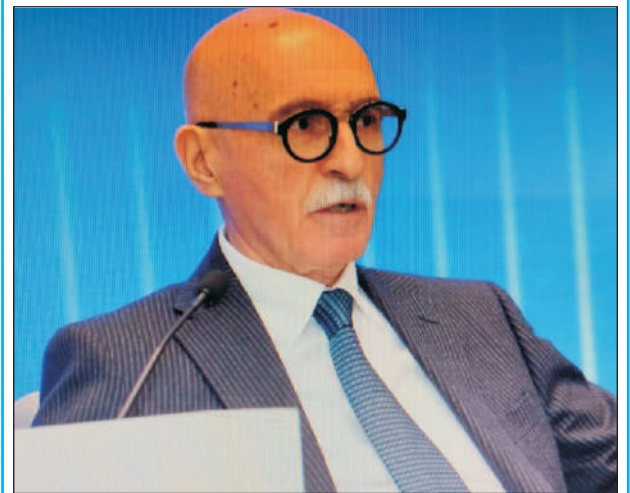
“İnanıram ki, əməkdaşlıq üçün yeni üfqlər açılacaq” - qazaxıstanlı deputat

Bakıda keçirilən Azərbaycan Din Xadimlərinin II Forumunda Qazaxıstan Respublikası Parlamenti Senatının deputatı Yernur Aytkenov iştirak və çıxış edib. Musavat.com xəbər verir ki, Qazaxıstan təmsilçisi çıxışında Azərbaycanın tolerant və multikultural mühitə malik olduğundan danışaraq: “Azərbaycan müxtəlif etnik və dini qrupların sülh, qarşılıqlı hörmət və dialoq şəraitində yaşadığı ölkədir. Azərbaycanda dövlət-din münasibətləri konstitusion prinsiplərə əsaslanır və vicdan azadlığı təmin olunur. Bu, bütün dünya üçün çox yaxşı nümunədir”.

Y.Aytkenov Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə dini dialoq və sülh təşəbbüslərində fəal iştirakını da bildirib: “Qazaxıstanda keçirilən Dünya və Ənənəvi Dini Liderlərin Qurultayında Azərbaycan nümayəndələri yüksək səviyyədə iştirak etdi və təşəbbüslərlə çıxış etdilər. Buna görə bir daha təşəkkür edirik. Azərbaycan dövləti dini birliklərin daxili işlərinə müdaxilə etmədən onların fəaliyyətini dəstəkləyir və beləliklə, ölkədə sivil, dünyəvi və tolerant mühit formalaşdırır. Yaxınlaşmaqda olan yeni ildə inanıram ki, əməkdaşlıq üçün yeni üfqlər açılacaq”.

Emin Əmrullayevin müavini təhsil sistemində dini təbliğata qarşı çıxdı

Elm-təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov Azərbaycan Din Xadimlərinin II Forumu çərçivəsində keçirilən “Rəqəmsal informasiya mühitində dini təhsil və maarifçilik strategiyaları” mövzusunda çıxışı zamanı deyib ki, təhsil müəssisələrində şagird və tələbələrə dinlə bağlı məlumatlar verilir. Orta məktəblərdə bu mövzular həyat bilgisi və tarix fənləri çərçivəsində, ali təhsil müəssisələrində isə multikulturalizm fənni, tarix fənni vasitəsilə tədris olunur.

Nazir müavini bildirib ki, dinə münasibətlə bağlı müxtəlif yanaşmalar mövcuddur. Şagird və tələbələrə din haqqında məlumat vermək mümkündür, lakin təhsil sistemində dini təbliğ etmək düzgün deyil.

Firudin Qurbanov fikrini belə əsaslandıraraq deyib ki, dini etiqad məsələsində insanlar azad olmalı, hər kəs öz seçimini özünü etməlidir.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
Musavat.com

Sabir Rüstəmxanlıya yeni vəzifə verildi - Güney üzrə...

İclasda bir neçə qərar qəbul edilib. Katibliyin qərarı ilə Güney Azərbaycan ədəbiyyatı komissiyasının yeni tərkibi formalaşdırılıb. Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı sözügedən komissiyanın sədri, şair Həmid Həriscə sədrin müavini, Pərvanə Məmmədli isə komissiyanın katibi təyin edilib.

Qeyd edək ki, bu qərara qədər Güney Azərbaycan ədəbiyyatı komissiyasının sədri şair Sayman Aruz idi. Sayman Aruz AYB-nin sədri, Xalq yazıçısı Anarın müşaviri vəzifəsində qalıb.

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl bir sıra güney azərbaycanlı yazarların Sayman Aruzla bağlı narazılıqları ilə əlaqədar Xalq yazıçısı Anara ünvanlanan müraciətləri mediada yayılmışdı. Həmin müraciətlərdə səsləndirilən irad və narahatlıqlar geniş ictimai rezonans doğurmuş, mövzu həm ədəbi mühitdə, həm də mətbuatda ciddi müzakirə predmetinə çevrilmişdi.

Bəs Sabir Rüstəmxanlının əsas işi nədən ibarət olacaq? Güney Azərbaycan ədəbiyyatı ilə bağlı hazırda əsas problem nədir?

Sabir Rüstəmxanlı mövzu ilə bağlı “Yeni Musavat”a danışaraq deyib ki, yeni təyinatın əslində vəzifə deyil, ic-

Mən bu təklifi yalnız ona görə qəbul etdim ki, Güney Azərbaycan yazıçıları ilə Sayman Aruz arasında müəyyən anlaşmazlıq, konfliktiv bir vəziyyət yaranmışdı. Mənim məqsədim bu gərginliyin aradan qaldırılmasına kömək etmək idi və məhz buna görə komissiyanın sədrliyinə razılıq verdim.

Bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, bu komissiyanın sədrliyi klassik mənada vəzifə deyil, onun xüsusi statusu da yoxdur. Bu, sadəcə, ictimai bir fəaliyyətdir. Məqsəd isə Güney Azərbaycan ədəbiyyatının burada, yeni müstəqil Azərbaycanda daha layiqli şəkildə təmsil olunmasına çalışmaq, oradakı yazıçıların burada daha yaxşı tanınması, əsərlərinin, kitablarının nəşri və ümu-

sədrliyəm, uzun illər “Bakı-Təbriz” jurnalını nəşr etmişəm. Güney Azərbaycandan olan soydaşlarımız zərərli mənə bura da özlərinin qeyri-rəsmi səfəri hesab edirlər. Oradan Bakıya gələnlərin böyük əksəriyyəti də birbaşa mənimlə əlaqə saxlayır, mənim yanıma gəlir. Bu mənada məsuliyyətdən qaçmaq mümkün deyil. Elə buna görə də əsas məqsəd və niyyət Güney Azərbaycan ədəbiyyatının burada daha yaxşı, daha dolğun şəkildə təmsil olunmasıdır”.

Sabir Rüstəmxanlı Güney Azərbaycan ədəbiyyatının hazırkı problemlərindən də söz açdı: “Güney Azərbaycanda Azərbaycan dili rəsmi şəkildə qadağandır. Məktəblərdə bu dil tədris olunmur, bu

bilirdilər. İndi isə həmin ucqar kəndlərdə də məktəblər var və orada yalnız fars dili öyrədilir. Nəticədə ana dilinin imkanları getdikcə daha da daralır, sıxışdırılır.

Belə bir şəraitdə Güney Azərbaycanda bizim dilimizin varlığını qoruyub saxlayan əsas amil məhz ədəbiyyatdır. Üstəlik, bu ədəbiyyat bütün bəzi və məhdudiyyətlərə baxmayaraq, çağdaş, müasir səviyyəli bir ədəbiyyatdır. Həm poeziyada, həm də nəsrə son dərəcə dəyərli, sanballı əsərlər mövcuddur. Niyyət ondan ibarətdir ki, bu əsərlər və bu yazarlar burada daha yaxından tanındılsın, ədəbi əlaqələr daha da möhkəmlənsin və Güney Azərbaycan ədəbiyyatı layiq olduğu yeri tutsun”.

Bəs Sayman Aruz Güney Azərbaycan ədəbiyyatı komissiyasının sədri vəzifəsindən getməyini necə qarşılayır?

Sayman Aruz sorğumuza bu cür cavab verdi: “Hələlik gözləyirəm. Mənə də tam məlum deyil. Ona görə də gözləyəm”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Musavat”

Təyyarədə azərbaycanlının 74 min dollarını oğurladı - 20 ay həbs aldı!

Dünya mediası bu hadisədən yazır!

Dubaydan Singapura uçan “Singapore Airlines” aviaşirkətinə məxsus reysdə azərbaycanlı səmşinə məxsus yüksək dəyərli baqajı oğurlamağa cəhd edən şəxs Singapur məhkəməsi tərəfindən 20 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, hadisə beynəlxalq mediada, o cümlədən “The Independent” nəşrinə geniş işıqlandırılıb.

Məlumatla görə, Çin vətəndaşı, 26 yaşlı Liu Minq avqustun 7-də Dubaydan Singapura həyata keçirilən uçuş zamanı biznes-klassda yerləşərək məqsədlə şəkildə varlı səmşinləri hədəf alıb. Prokurorluğun açıqlamasında bildirilir ki, o, reysə digər səmşinlərin yüksək dəyərli əşyalarını oğurlamaq niyyəti ilə minib.

İstintaq materiallarına əsasən, Liu Minq azərbaycanlı kişinin oturduğu yerdən beş sıra öndə, onun həyat yoldaşının isə bir sıra önündə əyləşib. Avqustun 8-nə keçən gecə, şam yeməyindən sonra təyyarənin salonunda işıqlar zəiflədikdə, o, hərəkətə keçib. Zərərçəkən kişi yatdığı halda, həyat yoldaşı qısa müddədən oyanaraq Liu Minqin ərinə məxsus baqajı yuxarı rəfdən götürüb öz yerinə apardığını görüb.

Qadın dərhal təqsirləndirilən şəxsin üzünə şığıyıb. Lakin onun cavabını anlama bilmədiyindən təyyarə heyətinə müraciət edib. Oğurluğun ifşa olunduğunu anlayan Liu Minq baqajı geri qaytararaq əvvəlki yerinə

qoyub və ekipaja çantayı səh-vən öz əşyası ilə qanşırdığını bildirib. Lakin təyyarə “Changi Airport” hava limanına endikdən sonra o, hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən saxlanılıb.

Məhkəmə iclasında açıqlanan məlumatlar isə şok effektli-dir. Məlum olub ki, azərbaycanlı səmşinə məxsus çantada ümumi dəyəri təxminən 74 min ABŞ dollarını aşan əşyalar var imiş. Bunlara müxtəlif valyutalarda nağd pul, təxminən 1 550

dollar dəyərinə “Huawei” noutbuku, 4 min dollar dəyərinə 56 ədəd siqar, təxminən 26 min dollar dəyərinə “Chopard” markalı saat və təxminən 38 min dollar dəyərinə “Audemars Piguet” saati daxil idi.

Zərərçəkənin həyat yoldaşının vaxtında müdaxiləsi nəticəsində heç bir əşya itməyib. Liu Minq məhkəmədə oğurluq maddəsi üzrə təqsirini tam etiraf edib və 20 ay müddətinə azadlıqdan məhrum olunub.

Hadisənin maraqlı tərəfi isə oğrunun hədəfində olan azərbaycanlı ailənin kimliyi və onların yalnız bir çantada bu qədər yüksək məbləğdə vəsait və dəyərli əşya daşmasıdır. “The Independent” zərərçəkənlərin şəxsiyyətini açıqlamayıb. Bununla belə, fakt ölkə daxilində və beynəlxalq müstəvidə geniş müzakirələrə səbəb olub.

Bizə də maraqlıdır: bu qədər zəngin azərbaycanlılar kimdir və onlar yalnız bir çantada olan bunca böyük vəsaiti ölkədən necə çıxarıblar?

□ **“Yeni Musavat”**

Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) sədri Məleykə Abbaszadə media nümayəndələrinə açıqlamasında qeyd edib ki, özünü “təhsil eksperti” adlandıranların çoxu təhsil sahəsində ödənişli xidmət göstərən biznesmenlərdir.

“Əgər söhbət təhsildən gedirsə, bu şəxs ya dərs deməli, ya təhsilin idarəetmə orqanlarında çalışmalı, ya da bu sahədə elmi araşdırmalarla məşğul olmalı, məqalələri olmalıdır. Ən azı, on illik praktik təcrübəyə malik olmalı, sırasıyla başlayaraq müəyyən pillələri keçməlidir. Yalnız bu halda kiminsə özünü “ekspert” adlandırması əsaslı olar. Amma hazırda bu sahədə kimləri görürük? Əksəriyyəti təhsil sahəsində pullu xidmət göstərən şəxslərdir. Qeyd edim ki, pullu xidmət göstərmək qanunvericiliyə zidd deyil və mümkündür”, - Abbaszadə qeyd edib.

Maraqlıdır, təhsil ekspertlərinin özləri bu xüsusda nə düşünürlər?

Dosent İlham Əhmədov mövzu ilə bağlı “Yeni Məşavət”ə fikrini bölüşüb: “Mən də DİM sədri Məleykə Abbaszadənin təhsil ekspertləri ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlərlə razıyam. Həqiqətən də “təhsil eksperti” anlayışı bu gün bizim təhsil mühitində xaos bir hal alıb. Tez-tez televiziya ekranlarında və kütləvi informasiya vasitələrində hələ çox gənc, hətta 1-2 il əvvəl təhsil almış şəxslərin Təhsil Nazirliyinin birbaşa və ya dolayı dəstəyi ilə “təhsil eksperti” kimi cəmiyyətə təqdim olunduğunun şahidi oluram.

Halbuki ekspert anlayışı müəyyən bir sahədə dərin biliklərə, ciddi təcrübəyə və illərlə formalaşmış peşəkarlığa malik insan deməkdir. Əgər hər kəs “mən 10 il məktəbdə oxumuşam, məktəbin nə olduğunu bilərəm, deməli, ekspertəm” məntiqi ilə yanaşsa, bu halda ölkədə təxminən 10 milyon “ekspert” olmalıdır.

Təhsil sahəsində bu cür “ekspert bolluğunun” yaranmasının əsas səbəblərindən biri də odur ki, təhsillə birbaşa əlaqəsi olmayan, sahə üzrə peşəkar hazırlığı zəif olan çoxsayda şəxslər müxtəlif yollarla Elm və Təhsil Nazirliyində menecer qismində yer alırlar. Cəmiyyət də bunu görərək düşünür ki, əgər bu

şəxslər sahə üzrə ciddi mütəxəssis olmadan qərarverici mövqelərə yüksələ bilirlərsə, onda pedaqoji təhsili olan, illərlə müəllimlik stajı keçmiş bir şəxs kimi onun da fikir bildirməyə haqqı var. Bir-iki dəfə fikir bildirəndən sonra da görür ki, həmin şəxsin söylədikləri bəzi məmurların səsləndirdiyi fikirlərdən daha dolğun, daha məzmunlu və əsaslandırılıb. Beləliklə, o şəxs cəmiyyətdə özünü “ekspert” kimi təqdim etməyə başlayır və zamanla artıq ekspert statusunda çıxış edir. Yeni burada ciddi bir xaos var.

Yadımdadır ki, təxminən 4-5 il əvvəl təhsil məmurları açıq şəkildə deyirdilər: “Biz özümüze ekspert hazırlamalıyıq. Sonradan da məhz bu yanaşma realığa çevrildi və müxtəlif kurs rəhbərləri, təlim mərkəzlərinin sahibləri birdən-birə “təhsil eksperti” kimi təqdim olundular. Təbii ki, bu, normal və qəbulolunan vəziyyət deyil. Sadəcə, bir kurs açmaqla, yaxud təhsilin hansısa xırda bir istiqaməti üzrə fəaliyyət göstərməklə insana “ekspert” adı vermək olmaz. Ekspert o şəxsdir ki, dərin biliklərə malik olsun, həmin sahədə elmi fəaliyyəti olsun, elmi dərəcəsi, akademik töhfələri mövcud olsun”.

Dosent əlavə edib ki, ekspertlik yalnız ölkə daxilində televiziya ekranlarında görünməkdən ibarət deyil: “Əgər sən həqiqətən ekspert iddiasındasansa, beynəlxalq müstəvidə də tanınmalısan, xarici elmi mühitlərdə qəbul olunmalısan, təhsillə bağlı ciddi elmi problemləri qaldırmalı və onların həlli yollarını təklif etməlisən. Bir sözlə, ekspertlik bu gün bəzilərinin düşündüyü kimi asan, sadə və formal bir status deyil. Bu, uzun illərin biliyi, təcrübəsi və elmi zəhməti hesabına qazanılan məsuliyyətli bir anlayışdır. Digər bir məqam da var ki, bunu xüsusilə xatırlatmaq istəyirəm. Elm və təhsil naziri çıxışlarının birində bildirdi ki, ölkədə təhsil

Məleykə Abbaszadə ilə ekspertlərin qovğası qızıışdı

Kimlər “təhsil eksperti” adlana bilər: rəsmi mövqe və alternativ baxışlar

eksperti yoxdur, mən tanııram. Bu, olduqca güləli bir fikirdir. Çünki təhsil ekspertini məhz təhsil sistemi özü yetişdirməlidir. Əgər bir ölkədə təhsil eksperti yoxdursa, bu o deməkdir ki, həmin təhsil sistemi son 30-35 il ərzində son dərəcə səmərəsiz fəaliyyət göstərmiş və bu müddət ərzində təhsil sahəsi ilə bağlı əsaslı, sistemli və kompetent fikir söyləyə bilən insanlar formalaşmayıb. Bu isə artıq tək cəfərlərin yox, sistemin ciddi problemi. Ona görə də düşünürəm ki, nazir bu məsələdə yanılır. Şəxsən mən hər il 150-200-dən çox məqalə yazıram və bu yazıların böyük əksəriyyəti təhsilin acınacaqlı vəziyyətinə, struktur və məzmun problemlərinə həsr olunur. Əgər bizi - illərlə bu sahədə çalışan, yazan, tədqiqat aparan insanları - nazir ekspert və ya mütəxəssis hesab etmirsə, o zaman sual yaranır: bəs ekspert kimdir və

biz onu haradan tanımalıyıq?

Əgər deyilsə ki, biz adi müəllimlik, ya da sırasıyla işçilik, onda buyursunlar, nümunə göstərsinlər: ekspert necə olmalıdır? Hansı meyarlara cavab verməlidir?

Ən vacib sual isə budur: əgər bir insan özü ekspert deyilsə, necə təhsil naziri ola bilər? Yalnız maliyyə və idarəetməni idarə etməklə, təhsil sistemini idarə etmək olmaz”. **Təhsil eksperti Fuad Hacıyev məsələ ilə bağlı “Yeni Məşavət”ə bunları deyib:** “Dövlət İmtahan Mərkəzinin sədri Məleykə Abbaszadənin səsləndirdiyi fikirlər müəyyən qədər başadüşüldür və bu sahədə terminlərin sui-istifadəsi ilə bağlı real problemi gündəmə gətirir. Doğrudan da, “ekspert” anlayışı məsuliyyətli statusdur və bu adın yalnız populyarlıq və ya media görünürüylə istifadə edilməsi doğru deyil. Lakin eyni zamanda qeyd edilməli

dir ki, müasir dünyada “təhsil eksperti” anlayışı yalnız dövlət strukturlarında çalışan və ya akademik məqalələri olan şəxslərlə məhdudlaşmır. Uzun illər real bazarda fəaliyyət göstərən, minlərlə tələbənin təhsil trayektoriyasını formalaşdıran, müxtəlif ölkələrin qəbul sistemlərini praktiki səviyyədə bilən və tətbiq edən şəxslər də faktiki olaraq ekspert biliklərinə sahib ola bilərlər. Bu biliklər bəzən nəzəri deyil, praktiki təcrübəyə əsaslanır və real nəticələrlə ölçülür”.

Ekspertə görə, təhsil sahəsində ödənişli xidmət göstərmək özlüyündə nə mənfəi haldır, nə də ekspertliyə ziddir: “Əsas məsələ odur ki, həmin şəxs verdiyi rəy və şərhərdə şəxsi kommersiya maraqlarını ümumi təhsil siyasəti kimi təqdim etməsin və ictimaiyyəti yanlış yönləndirməsin. Əgər bir mütəxəssis həm bizneslə

məşğuldursa, həm də ictimai müzakirələrdə çıxış edərsə, bu zaman şəffaflıq və məsuliyyət əsas meyar olmalıdır. Digər tərəfdən, etiraf etməliyəm ki, Azərbaycanda uzun illər təhsil sahəsində ictimai müzakirələr əsasən rəsmi qurumların monopoliyasında olub. Alternativ baxışların, müstəqil qiymətləndirmələrin və sahədən gələn praktik səslərin artması isə cəmiyyət üçün faydalıdır. Bu səslərin hamısını “biznesmen” etiketi ilə kənara qoymaq dialoqa yox, qapanmaya xidmət edir.

Nəticə etibarilə, problem “təhsil eksperti” anlayışının kimə aid olması yox, bu adı daşıyan şəxsin bilik səviyyəsi, etik davranışı və ictimai məsuliyyətidir. Dövlət qurumları, akademik mühit və praktiki sahədə çalışan mütəxəssislər bir-birini inkar etmədən, əksinə, tamamlayaraq ümumi təhsil mühitinə töhfə verməlidirlər. Təhsil sahəsi yalnız idarəetmə sənədləri ilə deyil, real insan taleləri ilə ölçülür və bu talelərə toxunan hər kəsin sözü diqqətlə dinlənməlidir. Bir müddət öncə qərribə bir halla rastlaşdım. Bir şirkətin 19 yaşlı xanım əməkdaşı özünə xaricdə təhsil üzrə ekspert deyir. Xanımın özünün belə xaricdə təhsil təcrübəsi, yetərli biliyi yox, özünə xaricdə təhsil üzrə ekspert deyir. Belə hallar da normaldır artıq. Ölkəmizdə təhsili olmayan psixoloq, diplomatsız cərrah, kurs sertifikatlı diş həkimləri də kifayət qədərdir. Hər sahədə qeyri-peşəkarlar var, burada da elədir”.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Məşavət”

Özbək ombudsman 200-dən çox tələbəni deportasiyadan xilas edib

Rusiya universitetinin rəhbərliyinin miqrasiya qeydiyyatı müddətinin uzadılması ilə bağlı səhvi üzündən orada təhsil alan əcnəbi tələbələr ölkədən deportasiya oluna və böyük cərimə ilə üzləşə bilirdilər.

“Yeni Məşavət” Özbəkistan mediasına istinadla xəbər verir ki, tələbələrin 30-dan çoxu özbək olduğu üçün bu məsələ Özbəkistan ombudsmanı tərəfindən nəzarətə götürülüb və əcnəbi tələbələr üçün müddətin uzadılması təmin edilib.

Bildirilir ki, tələbələrin bəxtindən bu vəziyyət özbək ombudsman Feruza Eşmətovanın Rusiyaya səfəri zamanı ortaya çıxıb. Ombudsman Milli Tədqiqat Universitetinin Ali İqtisadiyyat Məktəbində (HSE) təhsil alan 31 özbək tələbənin müraciəti əsasında bu məsələ ilə məşğul olub.

Məlum olub ki, universitet rəhbərliyi tələbələrin miqrasiya qeydiyyatı müddətinin uzadılması barədə müvafiq orqanlara vaxtında məlumat verməyib. Nəticədə, tələbələrin Rusiyada 90 gündən çox qalaraq immiqrasiya qaydalarını pozduqları aşkar edilib. Tələbələrin özlərinin sözlərinə görə, onlar 40.000 rubl məbləğində inzibati cərimə ilə üzləşiblər.

Araşdırmanın nəticələrinə görə, xarici tələbələrin mü-

vəqqəti qalma müddətinin uzadılması qərara alınıb. Bundan əlavə, istisna hal kimi yerli polis şöbələrinə onlara qarşı cərimə və ya Rusiyadan inzibati deportasiya kimi inzibati cəzalar tətbiq etməmək tapşırılıb.

Bundan əlavə, tək cə Özbəkistandan olan tələbələrin müraciətlərinə cavab olaraq deyil, həm də Rusiyada təhsil alan Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Azərbaycan, Moldova və Belarusdan olan 200-dən çox tələbə üçün də müsbət qərar qəbul edilib.

Bildirilir ki, 2025-ci ilin yanvar-oktyabr ayları arasında Rusiya Özbəkistandan 5863 tələbəni təhsil üçün qəbul edib.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Məşavət”

Azərbaycan sənaye və tikinti sektorunda təhlükəli material hesab olunan asbestin istifadəsi-ni tam qadağan etməyi planlaşdırır. Məlumatlara görə, "Mülki dövriyyədən çıxarılan əşyaların siyahısı haqqında" Qanuna təklif edilən dəyişiklik Milli Məclisin 26 dekabr iclasının gündəliyinə daxil edilib. Qanun qəbul edilərsə, qadağa 1 iyul 2027-ci il tarixindən qüvvəyə minəcək.

Asbest nədir və harada istifadə olunur?

Asbest - incə liflərdən ibarət mineral maddədir. Onun yüksək istilik müqaviməti, kimyəvi maddələrə dayanıqlığı və uzunömürlüüyü səbəbindən uzun illər tikinti materialları, izolyasiya məhsulları, sement və şifer istehsalında geniş istifadə olunub. Azərbaycanda da bu material xüsusilə dam örtüklərində tətbiq olunub.

Son elmi araşdırmalar göstərir ki, asbestin lifləri insan orqanizminə daxil olduqda ağciyər xərçəngi, mezotelyoma və xroniki ağciyər xəstəlikləri kimi ciddi sağlamlıq problemlərinə yol açır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) bildirir ki, asbest bütün formalarda kanserojen hesab olunur. Liflər nəfəs yolu ilə daxil olduqda xəstəliklərin inkişafı illərlə davam edə bilər və müalicəsi çətinləşir.

Asbestdən istifadə bir çox ölkələrdə qadağan edilib. Avropa Birliyi ölkələri, Yaponiya, Avstraliya və Kanada bu materialdan tam imtina edib. Qadağan olunan ölkələrdə məqsəd işçilərin və ictimaiyyətin sağlamlığını qorumaqdır. Hələ də bəzi ölkələrdə - Çin, Hindistan, Rusiya və ABŞ müəyyən təbii qayda asbestdən istifadə davam edir.

Ekspertlər bildirirlər ki, qanun qəbul edilənə qədər bəzi sahələrdə asbest istifadəsi davam edə bilər. Lakin 1 iyul 2027-ci ildən sonra ölkədə asbest və onun tərkibində olan materialların idxalı, satışı və istifadəsi tam qadağan olunacaq. Bu addım ictimai sağlamlığın qorunması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Pulmonoloq Həsən Həsənzadə qəzetə açıqlamasında bildirib ki, asbest ağciyərlərdə qalıcı zərərə yol açaraq ağciyər xərçənginə, xüsusən ağciyər pərdəsinin (plevra) arqessiv bir xərçənginə (mezotelioma) yol açabilir: "Normal insanlarda xərçəng riski 3-4 qat

Ölkədə bu inşaat materialı qadağan edilir - ilginç səbəb

artır. Asbestin xərçəng riskini artırdığı artıq uzun illərdir bilinir. Ona görə də tərkibində asbest olan bütün materiallar istifadədən qaldırılmalıdır. Asbest əsasən tikintidə izolyasiya materialı olaraq istifadə edilir. Məsələn, şifer, asbestli su boruları, istisu borularını qoruyan örtüklər. Bu materiallarda asbest minerallar qrupundan istifadə edilir. Xüsusən rayonlarımızda öncəki zamanlarda örtük materialı olaraq qamış-qarğı ilə torpaq suvağı istifadə edilirdi. Bu, yayda istidən, qışda isə soyuqdan qoruyurdu. Son illərdə isə yeni asbestli örtük materialları istifadə edilir.

Ölkəmizdə asbestli su boruları çox olmayıb, daha çox metal borulardan istifadə edilib. Asbestli su boruları daha çox Türkiyə Respublikasında istifadə edilib. Amma 2010-cu ildən Türkiyə Respublikasında asbest istifadəsi qadağan edilib və son illərdə öncədən istifadə edilmiş asbestli materialların dəyişdirilməsi davam etməkdədir".

Həkim deyir ki, tərkibində asbest olan əşya ilə təmas zamanı liflər dəyişmədən və hazır formada nəfəs alıqda tənəffüs yollarından keçərək ağciyərə daxil olur:

"Bu liflər xəbərimiz olmadan bizim hava yollarımıza, limfa düyünlərimizə, əsasən də ağciyərin pərdəsinə toplanır. Uzun müddət həmin sahədə qalaraq DNT-yə zərər verərək kanserojen vəziyyət formalaşdırır.

Asbestə məruz qalıqdan sonra əlamətlər uzun illər sonra ortaya çıxa bilər. Bir çox hallarda xəstəlik heç bir əlamət vermədən gedə bilər və əlamət verdikdə isə çox gec olmuş ola bilər. Xüsusən də bu məruzəyə siqaretlə birlikdə olduqda xərçəng riski 50-90 dəfə artmış olur".

H.Həsənzadə deyir ki, Avropa ölkələri bu mineral qrupundan uzun illərdir imtina edib: "Məsələn, Türkiyədə mezotelioma diaqnozu ilə klinik halları çox görürük və bu təəccüblü deyildi. Lakin biz həmin xəstəni Avropaya kliniki hal təqdimat kimi göndərdikdə təcili qəbul edirlər. Çünki onlar üçün bu xəstəlik nadirdir və rast gəlinmir. Avropada uzun illərdir ki, bu problem ortadan qaldırılıb.

Dünya sənayesində asbestdən daha çox gəmiçilik istehsalında istifadə edilir. Böyük, istifadəsi dayandırılan gəmilər parçalanır və onun materialları təkrar istehsalə göndərilir.

Lakin hər ölkə bunu qəbul etmir. Asbestlə mübarizə ictimai birlikləri buna etiraz edir. Çünki həmin proses zamanı asbestin yaratdığı təhlükə ilə insanlar üz-üzə qalmış olurlar!.

Pulmonoloq bildirir ki, ölkəmizdə asbestin qadağan olunması çox yaxşı hal olar: "Vaxtında tədbir görmüş sayılılıq. Çünki mezotelioma ölkəmizdə çox yayılmayıb. Doğrudur, asbestdən şifer kimi istifadə olunur. Şifer sementlə qarışmış olduğu üçün o qədər də təhlükə yaymır, sərt şəkildə qalır. Su borularına və tikintidə izolyator kimi istifadə etdikdə isə daha çox təhlükə yaradır. Bu baxımdan ölkəmizdə də indidən tədbir görülməyi çox yaxşı haldır".

Həkim bildirir ki, bəkməz istehsalında da ağ torpaq istifadə edilir ki, bu zaman asbestli torpaqlar xüsusi təhlükə daşıyır: "Bəzi rayonlarda isə torpaq yerinə daha çox kül istifadə edilir. Bu o deməkdir ki, ənənəvi olan şey hər zaman faydalı deyil. Qida istehsalına, xüsusən evlərdə satış üçün istehsal olunan qida məhsullarına ciddi nəzarət olunan standartlar getirilməlidir".

□ **Sahənə RƏHİMLİ, "Yeni Müsavat"**

Son iki ildə Azərbaycanda himayədar ailələrə verilən uşaqların sayı 60-a çatıb

Azərbaycanda ötən dövrdə (2023-ün noyabrından indiyədək) himayədar ailələrə verilən uşaqların sayı 60-a çatıb.

"Report" xəbər verir ki, bu barədə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi (ƏƏSMN) məlumat yayıb.

Qeyd edilib ki, nazirliyin tabeliyindəki Sosial Xidmətlər Agentliyi tərəfindən himayədar ailələrə verilən uşaqlardan 36-sı qız, 24-ü oğlandır.

Onlardan 28-i 6 yaşadək, 26-sı 7-13 yaş arası, 6-sə isə 14-18 yaş arası uşaqlardır.

Uşaqlardan 31-i hazırda Bakı şəhərindəki, 29-u rayonlardakı (Ağcabədi 1, Biləsuvar 1, Cəlilabadda 1, Gəncədə 3, Göy-

çayda 1, Göygöldə 3, Xaçmazda 2, Lənkəranda 4, Şamaxıda 1,

Şəkiddə 1, Şəmkirdə 4, Zaqatalada 1, Astarada 1, Zərdabda 1,

ailə model" 2023-cü ildən tətbiq olunmağa başlanılıb.

Qohum evliliyinə yasaq - narazı qalanlar çoxdur, yoxsa razı qalanlar?

Qohum evliliyini qadağan edən qanun layihəsinin qəbulu zamanı cəmiyyətə bir il möhlət verdik, bu zaman ərzində sosial mediada, yaxud cəmiyyət arasında çox nadir narazılıqla rastlaşdıq.

"Report"un məlumatına görə, bunu **Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri Hicran Hüseynova** Bakıda keçirilən Azərbaycan Din Xadimlərinin II Forumu çərçivəsində "Qadınların sosial və mənəvi inkişafında dini icmaların rolu" adlı panel müzakirədə sual-cavab sessiyası zamanı müvafiq suala cavab verərkən deyib.

O deyib ki, bu möhlət qanuna cəmiyyətin münasibətini öyrənmək üçün idi: "Nəticədə biz gördük ki, doğru yoldayıq, çünki əksəriyyət bu qanunu çox müsbət qarşıladı. Belə də olmalıdır, çünki bu qanun gələcəyi düşünmək deməkdir".

Hicran Hüseynova deyib ki, Azərbaycanda kifayət qədər dini azlıqlar var və onların bəzilərində yalnız öz icmalarına mənsub şəxslərlə evliliyə icazə var: "Bu isə çox böyük problemlərə yol açır. Mən uzun illər komitə sədri işləmişəm, bilirsiniz, nə qədər problemə gələnlər var idi?"

Deputat bildirir ki, biz hökm deyil ki, hansısa bir ölkənin təcrübəsindən yararlanmaq: "Niyə? Məgər biz özümüz belə bir təşəbbüslə çıxış edə bilmərik? Əlbəttə, edə bilərik. Və etdik də. Mən sizi tam əmin edirəm, biz xarici səfərlərimizdə belə bir qanun layihəsini qəbul etdiyimizi dedikdə bizi alqışlayırlar".

Parlamentin komitə sədri dini icmalara müraciət edib: "Mən dini icmalara, axundlara müraciət edirəm, siz də cəmiyyətə bu yöndə təsir etməlisiniz. Çünki nə etsək də, cəmiyyətdə məsuliyyətsiz insanlar var, bax o adamlarla işlənməlidir. Başqa bir məsələ, elə ailələr var ki, orada qız uşağının doğulması faciəvi qarşılanır. Bax bununla mübarizədə dini icmalar, axundlar bizə kömək etməlidir. Ailədə məsuliyyət olmalıdır. Dünyada qız uşaqlarının abort edilməsinə görə statistikada ən yüksək həddəyik. Bununla mübarizəni birlikdə aparmalıyıq".

Bu il işdən qanunsuz çıxarılmış 71 nəfər əvvəlki işlərinə bərpa etdirilib

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti yanvar-noyabr ayları ərzində işəgötürənlər tərəfindən sosial xarakterli ödənişlər olan 825 min manat vəsaitin işçilərə ödənilməsinin gecikdirildiyini müəyyən edib.

Nazirlikdən "Report"a verilən məlumata görə, görülməli tədbirlər nəticəsində həmin vəsait işəgötürənlər tərəfindən işçilərə ödənilib. Bu vəsaitin 94%-i əməkhaqlarından, qalan hissəsi işəgötürənlər tərəfindən ödənilməli olan müavinət və kompensasiyalardan, zərərə görə ödəmələrdən ibarət olub.

Müraciətlərin araşdırılması zamanı Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti 71 işçinin əmək müqavilələrinə qanunvericiliyin tələbləri pozulmaqla xitam verildiyini də müəyyən edib.

Xidmətin qanunvericiliyə əsasən gördüyü tədbirlər nəticəsində həmin işçilər yenidən əvvəlki işlərinə bərpa olunublar.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 235 (8845) 25 dekabr 2025

De k a b r

Tənəffüs sistemi üçün ən təhlükəli məişət cihazları

A di məişət cihazları əhəmiyyətli dərəcədə ultra incə hissəciklərin mənbəyi ola bilər ki, bu hissəciklər də ağciyərlərə dərinə nüfuz etmək qabiliyyətinə malikdir. Bu qənaətə Pusan Milli Universitetinin alimləri gəliblər və müvafiq tədqiqatın nəticələri "Journal of Hazardous Materials" (JHM) nəşrində dərc edilib. Tədqiqatçılar laboratoriya şəraitində müxtəlif cihazların işi zamanı onlardan ayrılan ultra incə hissəciklərin (UFP) tullantılarını ölçüblər. Ən "çirkli" məişət cihazı çəkmə mexanizmi olan toster olub ki, hətta içərisində çörək olmasa belə, dəqiqədə 1.73 trilyon hissəciyə qədər tullantı buraxıb.

Əhəmiyyətli dərəcədə tullantılar həmçinin hava qızdırıcılarında və saç qurutma aparatlarında (fen), ilkin növbədə kollektor elektrik mühərrikli modelərdə qeydə alınıb. Eyni zamanda fırçasız mühərrikli müasir fenlər 10-100 dəfə az hissəcik buraxıb. Kompüter modeləşdirməsi göstərib ki, bu hissəciklər praktiki olaraq burun boşluğunda qalmır və ağciyərlərin dərin hissələrinə nüfuz edir. Uşaqlar xüsusilə həssasdırlar, çünki onların tənəffüs yolları daha dardır. Tullantıların kimyəvi tərkibi alimlər arasında əlavə narahatlıqlar doğurub: hissəciklərdə mis, dəmir, alüminium və titan da daxil olmaqla ağır metallar aşkarlanıb ki, böyük ehtimal, onlar cihazlardakı qızdırıcı elementlərdən və mühərriklərdən ayrılır.

Müəlliflər qeyd edirlər ki, əvvəlki tədqiqatlar ultra incə hissəcikləri astma, ürək-damar xəstəlikləri, diabet və xroniki iltihab riskinin artması ilə əlaqələndirib.

Yaponiyada 127 ilin ən aşağı doğum səviyyəsi qeydə alınıb

Yaponiyada bu il son 127 ilin ən aşağı doğum sayı olacağı gözlənilir. Bu barədə "Asahi" nəşri məlumat yayıb. Nəşrin hesablamalarına görə, 2025-ci ildə ölkədə 667 500 uşaq dünyaya gəlib. Keçən il ölkədə doğum sayı ilk dəfə olaraq 700 mindən aşağı düşüb. Bu, 1899-cu ildən belə statistika aparılmağa başlandıqdan bəri ən aşağı göstəricidir.

Yeni doğum sayı yerli qurumların 2025-ci ildə 749 min doğum proqnozundan xeyli aşağı olub. Məqalədə qeyd olunur ki, Yaponiyada doğum nisbətinin azalması davam edərsə, bu, əmək qabiliyyətli işçilərin sayının azalmasına

və iqtisadiyyatın bir çox sektorunda işçi qüvvəsinin çatışmazlığının sürətlənməsinə səbəb olacaq.

Kişi səkkiz aylıq oğlunu yola atıb üzərindən avtomobillə keçdi

ABŞ-də bir kişi 8 aylıq oğlunun ölümü ilə nəticələnən hadisəyə görə 30 il azadlıqdan məhrum edilib. Bu barədə "People" nəşri məlumat yayıb. Məlumatlara görə, 25 yanvar 2025-ci il səhəri Florida ştatında yaşayan 21 yaşlı Castin Qolden uşağın anası və 8 aylıq oğlu Pablo ilə birlikdə avtomobillə hərəkətdə olub. Yolda valideynlər arasında uşaq salfetləri və pul məsələsi ilə bağlı mübahisə yaranıb. İstintaq materiallarına əsasən, mübahisə zamanı Qolden avtomobilə saxlayaraq, körpəni maşından atıb. Hadisə nəticəsində uşaq ağır xəsarətlər alıb.

Təcili tibbi yardım əməkdaşları körpəni xəstəxanaya çatdırsalar da, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. Şübhəli şəxs hadisə yerindən qaçmağa cəhd etsə də, qısa müddət sonra saxlanılıb. Məhkəmədə Castin Qolden günahını etiraf edib və törətdiyi əmələ görə peşman olduğunu bildirib. Məhkəmənin hökmü ilə o, 30 il həbs cəzasına məhkum edilib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Yumurtanı bişirərkən onun küt tərəfindən iynə, ya da sancıqla deşik açılrsa, o sınımaz.
- * Soda tam neytrallaşsın deyə xəmir yoğurarkən sodanın üstünə bir az sirkə, ya da limon şirəsi tökmək lazımdır. Sodalı xəmiri çox yoğurmurlar, çünki yapxır və yumşaq olmur.
- * Əgər xəmirin tez acımasını istəyirsinizsə, xəmirə bir neçə makaron batırın.
- * Əti saxlamaq istəyirsinizsə yumayın, çünki əti yuyanda tez xarab olur.
- * Əti bişirərkən yaxşı bulyon almaq istəyirsinizsə, soyuq suya, ətin özünün dadlı olmasını istəyirsinizsə, isti suya salın.
- * Əti bişirməmişdən əvvəl duzlamayın, çünki duzdan onun şirəsi çıxır, bu da keyfiyyətinin itməsinə səbəb olur.
- * Təzə südün işıqda saxladığıda tərkibindəki A və C vitaminləri itir.
- * Südə şəkər (1 l südə 1 çay qaşığı) qatıb qaynatdıqda uzun müddət təzə qalır və vitaminləri itmir.
- * Çəyirdəkli meyvələrdən bişirilmiş kompotları 1 ildən artıq saxlamaq olmaz. Çünki çəyirdəkdə qaldıqca həyat üçün təhlükəli olan sianid turşusu əmələ gəlir.
- * Bir çoxları mürəbbəni mis ləyənlərdə bişirirlər, məsləhət görülür ki, mürəbbə ləyəndən tez boşaldılsın, çünki mürəbbədə zəhərli maddələr əmələ gələ bilər.
- * Büzüşmüş almaları bir neçə saatlıq soyuq suda saxlasanız, almalar əvvəlki görkəmini alar.

Pavel Durovdan ona uşaq doğacaq qadınlara maraqlı təklif

"Telegram"ın təsisçisi və baş direktoru Pavel Durov donor spermasından istifadə etməklə hamilə qalmaq istəyən 38 yaşdan kiçik qadınlara üçün süni mayalanma prosedurlarının xərclərini tam ödəməyə hazır olduğunu açıqlayıb. Bu barədə "Daily Mail" nəşri milyarderin ictimai açıqlamalarına istinadən məlumat yayıb. Pavel Durovun sözlərinə görə, o, ilk dəfə 2010-cu ildə reproduktiv sağlamlığında problem yaşayan dostunun xahişi ilə sperma donoru olub. Daha sonra həkimlərin tövsiyəsi ilə "yüksəkkeyfiyyətli genetik material çatışmazlığı" səbəbindən donorluğu davam etdirib.

Durov iddia edir ki, bu ianələr nəticəsində 12 ölkədə 100-dən çox ailə uşaq sahibi olub. O bildirib ki, müxtəlif tərəf-müqabilindən altı övladı var. Sahibkar donorluğu "vətəndaş məsuliyyəti" hesab etdiyini bildirib və kişilərin reproduktiv sağlamlığının global miqyasda zəifləməsinə ətraf mühit problemləri ilə əlaqələndirib. O, donorluq yolu ilə dünyaya gələn uşaqlarla bioloji qohumluqdan doğulan övladları arasında fərq qoymadığını qeyd edib. Durovun sözlərinə görə, gələcəkdə onların hamısının qohumluğu sübuta yetirilərsə, sərvətinə iddia etmək hüququ əldə edə bilərlər. Məlumatla əsasən, Pavel Durovun sərvəti təxminən 17 milyard ABŞ dolları dəyərində qiymətləndirilir.

Bildirilir ki, 2024-cü ildə onlarla qadın Durovun donor materialının saxlandığı Moskva klinikasının təklifinə müraciət edib. Hazırda o, birbaşa sperma donorluğu ilə məşğul olmasa da, klinikada saxlanılan nümunələr mövcuddur. Bu materiallar yalnız 37 yaşdan kiçik subay qadınlara təqdim olunur və embrionlar genetik müayinədən keçirilir. Xidmətlər əsasən Rusiyada və xaricdə yaşayan imkanlı şəxslər üçün nəzərdə tutulub.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500